

Programul IPA de Cooperare Transfrontalieră România - Republica Serbia 2014-2020

Raport de mediu

Versiune de lucru - 26.08.2014

August 2014

Proiect cofinanțat de UE prin Programul IPA de Cooperare Transfrontaliera România -
Republica Serbia 2007-2013

Limitarea responsabilitatii:

Conținutul acestei publicații stă în responsabilitatea exclusivă a autorilor.

Autori:

Acest document a fost elaborat în cadrul evaluării ex-ante și a evaluării strategice de mediu (SEA) pentru „Programul IPA de Cooperare Transfrontalieră România - Republica Serbia 2014-2020” de Ernst & Young SRL, cu contribuții tehnice privind aspecte SEA aduse de Integra Consulting Ltd.

Datele de contact ale furnizorului de servicii de consultanță:

Ernst & Young SRL

Bucharest Tower Center, etaj 22, Bd. Ion Mihalache nr. 15-17, 011171, București, România

Datele de contact ale autorului principal:

Raportul a fost elaborat de Jiří Dusík (Integra Consulting Ltd., jiri.dusik@integracons.com, Tel: +420-603214487)

Contribuția tehnică a fost adusă de Marilena Pătrașcu (consultant, analize de referință și consultări privind aspecte procedurale în România) și Nebojša Pokimica (Dvoper Ltd, analize de referință și consultări privind aspecte procedurale în Serbia).

CUPRINS

REZUMATUL NON-TEHNIC	5
1 DESCRIERE A CONȚINUTULUI, PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE PLANULUI SAU PROGRAMULUI ȘI RELAȚIA CU ALTE PLANURI ȘI PROGRAME RELEVANTE	12
1.1 Descrierea programului	12
1.2 Obiective și domenii de intervenție	13
1.3 Relația cu alte planuri și programe relevante	13
2 STAREA MEDIULUI	15
2.1 Caracteristicile de mediu ale zonelor ce pot fi afectate semnificativ	15
2.2 Aspectele relevante ale situației curente a mediului în Republica Serbia și evoluția probabilă a acesteia fără implementarea planului sau programului	15
2.3 Aspectele relevante ale situației curente a mediului în România și evoluția probabilă a acesteia fără implementarea planului sau programului	23
Apele de suprafață	45
Apele subterane	47
Evenimente de poluare industrială și contaminare	47
2.4 Orice probleme de mediu existente care sunt relevante pentru plan sau program inclusiv, în special, cele legate de orice zone de importanță specială de mediu, precum zonele desemnate în conformitate cu Directivele 79/409/CEE și 92/43/CEE.	48
3 OBIECTIVE DE MEDIU RELEVANTE ȘI EVALUAREA STRATEGIEI PROPUSE URMĂRITE ÎN CADRUL PROGRAMULUI	48
3.1 Obiective de protejare a mediului, stabilite la nivel internațional, comunitar sau la nivelul Statului Membru, care sunt relevante pentru plan sau program	48
3.2 Modul în care obiectivele relevante de mediu și orice considerente de mediu au fost luate în considerare în timpul pregătirii	49
4 ABORDAREA EVALUĂRII, EFECTE DE MEDIU SCOTATE ȘI RECOMANDĂRI PENTRU MĂSURI DE ATENUARE ȘI DEZVOLTARE	53
4.1 O prezentare a motivelor pentru selectarea alternativelor tratate și o descriere a modului în care s-a efectuat evaluarea, inclusiv orice dificultăți (precum deficiențe tehnice sau lipsa know-how-ului) întâmpinate în compilarea informațiilor necesare	53
4.2 Efectele semnificative probabile asupra mediului și măsurile prevăzute pentru prevenirea, reducerea și contracararea pe cât posibil a oricăror efecte adverse semnificative asupra mediului, generate de implementarea planului sau a programului	54
5 MĂSURI PREVĂZUTE CU PRIVIRE LA MONITORIZARE	67

Glosar

Termen sau acronim	Definiție
CBC	Cooperare Transfrontalieră
IPA	Instrumentul UE pentru Asistență Preaderare
SEA	Evaluarea Strategică de Mediu
Directiva SEA	Directiva 2001/42/CE a Parlamentului European și Consiliului din 27 iunie 2001 privind evaluarea efectelor anumitor planuri și programe asupra mediului.

REZUMATUL NON-TEHNIC

Acest raport de mediu a fost elaborat pentru Programul IPA de Cooperare Transfrontalieră România-Republica Serbia 2014 - 2020, în cadrul "Asistenței tehnice pentru programare multi-anuală a viitorului program de cooperare transfrontalieră în zona de cooperare România-Serbia".

Aria programului se află în centrul Macroregiunii Europene a Dunării. Cele două țări partenere includ o mare parte a bazinului hidrografic, suprafața totală a acestora reprezentând 10% din bazin în Serbia și 29% în România.

Aria eligibilă pentru perioada de programare 2014-2020 în cadrul programului IPA de Cooperare Transfrontalieră România - Republica Serbia include trei județe din România (Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți) și șase districte din Republica Serbia (Severno Banatski, Srednje Banatski, Južno Banatski, Braničevski, Borski, Podunavski).

Programul propus sugerează patru axe prioritare, fiecare dintre acestea conectată la o prioritate tematică, după cum urmează:

1. Promovarea ocupării forței de muncă și a serviciilor pentru creșterea incluziunii (prioritate tematică a)
2. Protecția mediului și managementul riscurilor (prioritate tematică b)
3. Mobilitate sustenabilă și accesibilitate (prioritate tematică c)
4. Atractivitate pentru turismul sustenabil (prioritate tematică d)

În fiecare dintre prioritățile de mai sus, Programul IPA de Cooperare Transfrontalieră România - Republica Serbia sugerează obiectivele specifice care trebuie realizate, rezultatele așteptate și lista de acțiuni indicative care să fie finanțate, precum și un cadru de monitorizare care include indicatorii de rezultat și indicatori de realizare.

Procesul de evaluare de mediu a fost utilizat pentru a propune măsuri suplimentare care trebuie luate sau modificări ale intervențiilor propuse ori de câte ori ar apărea oportun pentru reducerea riscurilor de mediu sau sporirea impactului benefic.

Evaluarea de mediu a fost efectuată în conformitate cu documentul CE-aprobat "Manualul SEA pentru Politica de Coeziune 2007-2013", care reprezintă un material de referință primar pentru desfășurarea SEA încă valabil și rămâne recomandat pentru procesul de programare 2014-2020.

Evaluarea a început cu documentul de definire a domeniului, care a sugerat să se concentreze pe următoarele aspecte-cheie de interes:

- Biodiversitatea
- Peisaj
- Inundațiile și seceta,
- Calitatea apei
- Eroziunea solului și contaminarea
- Evenimente de poluare industriale și contaminarea

Studiile inițiale au fost pregătite de către consultanți naționali pentru fiecare dintre problemele de mediu identificate. Evaluarea se compune din următoarele niveluri de analiză:

- Evaluarea obiectivelor specifice ale programelor propuse în raport cu ținte stabilite în pilonul de mediu al Strategiei UE pentru regiunea Dunării (a se vedea capitolul 3.2)
- Evaluarea efectelor probabile estimate asupra mediului și al implicațiilor politicii de mediu pentru fiecare axă prioritară (a se vedea capitolul 4.2 de mai jos)
- Evaluarea sistemului de monitorizare propus și furnizarea de recomandări pentru modificări ale cadrului de monitorizare propus (a se vedea capitolul 5)

Axa Prioritară 1. Promovarea ocupării forței de muncă și a serviciilor pentru creșterea incluziunii

Obiectiv specific	Evaluarea posibilelor efecte de mediu și politicile de acțiune	Recomandări pentru rezultatele preconizate	Punerea în aplicare a recomandărilor de acțiuni propuse
1.1 Creșterea potențialului programului pentru o creștere incluzivă, îmbunătățirea disponibilității oportunităților de angajare, acces la piața muncii și oportunități de angajare în zona eligibilă a programului.	<p>Nu sunt așteptate riscuri pentru mediu. Efecte pozitive asupra mediului sunt de așteptat în cazul intervențiilor adresate creerii de locuri de muncă legate de creștere inteligentă (verde).</p> <p>Impact pozitiv indirect minor asupra sănătății publice așteptat de promovarea accesului la locuri de muncă, care intenționează să îmbunătățească veniturile și statutul social al populației din zona de studiu.</p>	Sugerează să se extindă obiectivul specific 1.1 și rezultatele pentru a acoperi “creșterea inteligentă”	De luat în considerare afaceri și oportunități de dezvoltare de locuri de muncă, oportunități legate de creșterea inteligentă - de exemplu, în eco-agricultura, economia de energie, energia din surse regenerabile (biogaz, izvoare geotermale, solară, microhidrocentrale, biocombustibili, vânt, etc.), gestionarea deșeurilor și reutilizarea resurselor, etc.
1-2 Creșterea potențialul zonei programului pentru o creștere incluzivă, pe baza îmbunătățirii calității vieții tuturor rezidenților de pe cele două părți ale graniței, prin acțiuni comune, în special	<p>Nu sunt așteptate efecte adverse semnificative asupra mediului</p> <p>Pot fi realizate/atinse efecte pozitive asupra mediului, dacă renovarea clădirilor va urmări aplicarea/demonstrarea unor bune practice de mediu.</p>	Facilitățile susținute ar trebui, de asemenea, să demonstreze în mod ideal, bune practici de construcție în raport cu mediul.	Dezvoltarea sau modernizarea clădirilor trebuie să îndeplinească toate cerințele de mediu aplicabile și ar trebui să demonstreze în mod ideal, bune practici de construcție de mediu - de

<p>pentru îmbunătățirea accesului populației la servicii medicale moderne și eficiente, servicii sociale, servicii ce sprijină accesul la învățământul primar.</p>	<p>Impact pozitiv direct asupra sănătății publice așteptat ca urmare a promovării accesului și utilizării serviciilor medicale și sociale și de educație.</p>		<p>exemplu, accesibilitate usoară pentru transportul public, eficiența energetică, de reducere/reținere a zgomotelor, etc</p>
<p>1-3 Creșterea potențialului zonei programului pentru o creștere incluzivă, creșterea integrării sociale și culturale în zona transfrontalieră promovând servicii și rețele inovatoare, reducând impactul constrângerilor datorate izolării și marginalizării din zonele de frontieră.</p>	<p>Nu sunt așteptate riscuri referitoare la mediu.</p> <p>Efecte pozitive indirecte minore asupra sănătății publice așteptate datorită creșterii integrării culturale și sociale din zona transfrontalieră (marcat de culoare verde).</p>	<p>Niciuna</p>	<p>Niciuna</p>

Axa Prioritară 2: Protecția mediului și managementul riscurilor

Obiectiv specific	Evaluarea posibilelor efecte de mediu și politicele de acțiune	Recomandări pentru rezultatele preconizate	Punerea în aplicare a recomandărilor de acțiuni propuse
<p>2.1 Creșterea gradului de protecție și valorificare a resurselor naturale, îmbunătățirea capacității și extinderea acțiunilor organizațiilor și organismelor implicate în protecția mediului și valorificarea sustenabilă a</p>	<p>Impactul pozitiv semnificativ asupra mediului pozitiv așteptat. Impactul pozitiv poate fi îmbunătățit prin maximizarea sinergiei cu intervențiile din cadrul obiectivelor de mediu ale Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (SUERD)</p> <p>Nu sunt așteptate efecte dăunătoare sănătății.</p>	<p>Niciuna</p>	<p>Intervențiile să se concentreze pe următoarele aspecte prioritare regionale relevante pentru Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD): (e.g.) starea ecologică și chimică a corpurilor de apă, specii autohtone (în special specii de sturioni ai Dunării), statutul</p>

resurselor naturale. Promovarea rețelelor transfrontaliere pentru educație și studii privind resurselor de mediu.			tuturor speciilor și habitatele vizate de legislația UE privind natura, speciile invazive.
---	--	--	--

2.2 Dezvoltarea capacității de a trata riscurile de mediu, interoperabilitate transfrontalieră și acțiuni comune pentru sisteme inovatoare de protecție a mediului, atenuarea și prevenirea accidentelor și dezastrelor de mediu, reacții în situații de urgență, pregătirea și conștientizarea urgențelor de mediu.	Impact pozitiv asupra mediului așteptat. Impactul pozitiv poate fi îmbunătățit prin maximizarea sinergiei cu intervențiile din cadrul obiectivelor de mediu ale Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (SUERD) Nu sunt așteptate efecte dăunătoare sănătății.	Niciuna	Intervențiile să se concentreze pe următoarele aspecte prioritare regionale relevante pentru Strategia UE pentru Regiunea Dunării (SUERD): surse de poluare a apei, risc accidental, și inundații.
---	---	---------	--

Axa Prioritară 3: Mobilitate sustenabilă și accesibilitate

Obiectiv specific	Evaluarea posibilelor efecte de mediu și politicile de acțiune	Recomandări pentru rezultatele preconizate	Punerea în aplicare a recomandărilor de acțiuni propuse
3.1 Promovarea realizării unui standard îmbunătățit și omogen în transportul public, în special în zonele izolate prin sustenabilitate îmbunătățită și eficiența	Intervenția de transport propusă marcat poate duce la efecte negative pentru mediu sau sănătate. Efecte posibile pot fi însă gestionate printr-o aplicare riguroasă a evaluărilor de mediu (EIA, SEA, și consultări	De luat în considerare adăugarea unui nou rezultat: Inițiative comune cu privire la îmbunătățirea transportului public și legăturile intermodale.	Trebuie asigurat că intervențiile pe transport vor fi supuse EIM/ ESM (atunci când este necesar) și evaluări de impact asupra rețelei Natura 2000 (dacă este cazul). Când pot apărea

<p>infrastructurii de transport și a serviciilor de mobilitate în zona transfrontalieră și integrarea zonei în principalele coridoare de transport ale UE.</p>	<p>transfrontaliere atunci când este necesar) și evaluări de impact asupra rețelei Natura 2000 (dacă este cazul). Cu toate acestea, implementarea PO trebuie să se asigure că o astfel de evaluare este efectuată (dacă este cazul) în timpul pregătirilor de intervenții specifice.</p>	<p>Acest rezultat ar trebui să beneficieze de o atenție prioritară.</p>	<p>efecte transfrontaliere, aceste EIA / SEA ar trebui să includă consultări transfrontaliere în conformitate cu Convenția de la Espoo. Acest program IPA CBC este ideal poziționat pentru a oferi un bun exemplu de EIA transfrontalier sau SEA.</p>
<p>3.2 Promovarea realizării unui standard de calitate îmbunătățit și omogen în infrastructurile publice pentru servicii de bază, în special în zonele izolate, prin acces îmbunătățit și extins la utilități publice moderne și eficiente (inclusiv Internet, energie)</p>	<p>La nivel strategic, intervențiile propuse nu prezintă efecte negative semnificative asupra mediului sau a sănătății - cu condiția asigurării că noua infrastructură este supusă controlului riguros prin evaluări și evaluări de impact asupra mediului în rețeaua Natura 2000 (dacă este cazul).</p> <p>Intervenții de infrastructură marcate în verde sunt de așteptat să aibă un impact pozitiv asupra mediului și a sănătății.</p>	<p>Niciuna</p>	<p>Asigurați-vă că intervențiile de infrastructură sunt supuse EIA / SEA (atunci când este necesar) și evaluări de impact asupra rețelei Natura 2000 (dacă este cazul).</p>

Axa Prioritară 4: Atractivitate pentru turismul sustenabil

Obiectiv specific	Evaluarea posibilelor efecte de mediu și politicile de acțiune	Recomandări pentru rezultatele preconizate	Punerea în aplicare a recomandărilor de acțiuni propuse
<p>4.1 Dezvoltarea economiei turismului local, pe baza promovării unei valorificări culturale și recreative sustenabile a</p>	<p>La nivelul strategic abordat de acest program, intervențiile propuse nu prezintă efecte negative semnificative asupra mediului sau a sănătății - cu condiția ca noua</p>	<p>Asigurați-vă că oportunitățile care decurg din eco/ agro-turismul sunt considerate</p>	<p>Asigurați-vă că intervențiile de infrastructură sunt supuse EIA / SEA (atunci când este necesar) și evaluări de impact asupra rețelei</p>

<p>patrimoniului natural și cultural. Promovarea creșterii cererilor naționale și internaționale pentru servicii de turism și atracții în zonă eligibilă, creând atracții turistice și culturale inovatoare pe baza resurselor naturale și culturale comune, îmbunătățind atractivitatea rețelelor și traseelor turistice transfrontaliere.</p>	<p>infrastructură să fie este supusă controlului riguros prin evaluări și evaluări de impact asupra mediului în rețeaua Natura 2000 (dacă este cazul).</p> <p>Efecte pozitive asupra mediului poate fi atinse în cazul în care intervențiile se adresează oportunităților care decurg din eco/ agroturism.</p>		<p>Natura 2000 (dacă este cazul).</p>
<p>4.2 Creșterea economiei turistice locale pe baza dezvoltării calității serviciilor turistice, bazat pe valorificarea sustenabilă a patrimoniului natural și cultural.</p> <p>Îmbunătățirea și sustenabilității infrastructurii turistice și accesibilității resurselor menționate mai sus</p>	<p>Intervențiile legate conservarea patrimoniului site-urilor naturale și culturale (marcate cu verde) sunt de așteptat să aibă efecte pozitive asupra mediului.</p> <p>Nici un impact semnificativ asupra mediului sau a sănătății așteptat.</p>	<p>Niciunua</p>	<p>Servicii turistice noi ar trebui să ia în considerare capacitatea de transport pentru utilizarea durabilă a siturilor de patrimoniu natural și cultural respective, precum și orice limite de conservare aplicabile</p>

Axa Prioritară 5: Asistență Tehnică

Obiectiv specific	Evaluarea posibilelor efecte de mediu și politicele de acțiune	Recomandări pentru rezultatele preconizate	Punerea în aplicare a recomandărilor de acțiuni propuse
<p>5.1 Scopul priorității este promovarea unei implementări eficiente și efective a Programului,</p>	<p>Niciun impact semnificativ</p>	<p>Niciuna</p>	<p>Niciuna</p>

<p>asigurand funcționarea organismelor si comitetelor programului. Executarea eficientă a tuturor etapelor ciclului de program și implementarea proiectului, începând cu etapa de generare a proiectului, activitățile de control și de audit, executarea activităților de monitorizare și evaluare a programului. Implementarea acțiunilor pentru vizibilitatea strategiei programului și rezultatelor în rândul grupurilor țintă și actorilor relevanți.</p>			
--	--	--	--

Pe baza recomandărilor făcute mai sus, sunt propuse următoarele modificări ale cadrului de monitorizare propus de program:

Axa Prioritară	Recomandările formulate în procesul SEA
Axa Prioritară 1. Promovarea ocupării forței de muncă și a serviciilor pentru creșterea incluziunii.	Luați în considerare adăugarea unui nou indicator de ieșire PA1.OI6'Acțiuni comune transfrontaliere care vizează oportunități de creștere inteligente(verde)
Axa Prioritară 2. Protecția mediului și managementul riscului	Niciuna
Axa Prioritară 3. <i>Mobilitate și</i>	Luați în considerare includerea unui nou indicator

<i>accesibilitate sustenabilă</i>	specific de ieșire 'PA3.OI4 'Inițiative comune de îmbunătățire a transportului public și a conexiunilor intermodale'
Axa Prioritară 4: Atractivitate pentru un turism sustenabil	Asigurați-vă că Indicatorul de rezultat PA4.RI1 acoperă, de asemenea, eco/agro turismul, deoarece este un sector în curs de dezvoltare în industria turismului, care trebuie să fie monitorizat pentru un posibil sprijin în viitor, în perioada de programare de după 2020.
Axa Prioritară 5: Asistența Tehnică	Niciuna

Procesul de evaluare s-a bazat pe datele disponibile și nu a fost constrâns de dificultăți. Concluziile sunt generice, care reflectă natura programului propus. SEA nu a fost legat de incertitudini semnificative.

Mai multe informații detaliate pot fi obținute în următoarele cinci capitole ale Raportului SEA:

- Capitolul 1 oferă un rezumat al conținutului, principalele obiective ale programului și legăturile lor cu alte planuri și programe relevante.
- Capitolul 2 prezintă situația/starea actuală a mediului și se concentrează pe caracteristicile cheie de mediu ale zonelor care pot fi afectate în mod semnificativ, aspectele relevante ale stării actuale a mediului, și probleme de mediu care sunt relevante pentru programul existent.
- Capitolul 3 identifică obiectivele de mediu relevante pentru program și evaluarea strategică propusă/urmărită în cadrul programului.
- Capitolul 4 prezintă efectele așteptate asupra mediului și recomandă măsuri de atenuare și de îmbunătățire pentru fiecare dintre axele prioritare ale programului propus
- Capitolul 5 oferă recomandări privind măsurile de monitorizare.

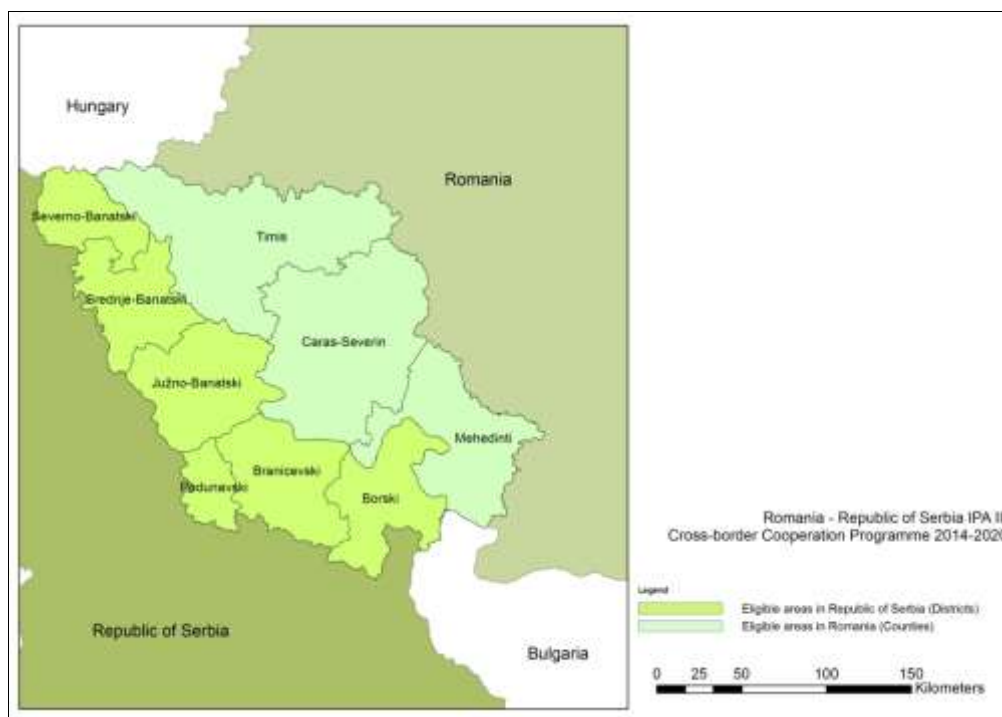
1 DESCRIERE A CONȚINUTULUI, PRINCIPALELE OBIECTIVE ALE PLANULUI SAU PROGRAMULUI ȘI RELAȚIA CU ALTE PLANURI ȘI PROGRAME RELEVANTE

1.1 Descrierea programului

Prezentul Raport SEA a fost întocmit pentru Programul IPA CBC România - Serbia 2014-2020, care a fost elaborat în cadrul „Asistenței tehnice pentru programarea multianuală a viitorului program de cooperare transfrontalieră din zona de cooperare România - Serbia”.

Zona programului se află în centrul Macroregiunii Europene a Dunării. Cele două state partenere includ o proporție mare a bazinului fluvial, suprafața lor totală reprezentând 10% din bazin în Serbia și 29% în România.

Zona eligibilă pentru perioada de programare 2014-2020 în Programul IPA CBC România - Serbia include trei județe din România (Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți) și șase districte din Serbia (Severno Banatski, Srednje Banatski, Južno Banatski, Braničevski, Borski, Podunavski). Suprafața totală este de 40.596 kmp (53,1% în România / 46,9% în Serbia).

Hartă 1 Zona eligibilă a Programului IPA CBC România Serbia

1.2 Obiective și domenii de intervenție

Programul propus sugerează patru Axe Prioritare, fiecare legată de o prioritate tematică, după cum urmează:

1. Promovarea ocupării forței de muncă și consolidarea serviciilor de bază pentru o creștere inclusivă (prioritatea tematică a)
2. Protecția mediului și managementul riscurilor (prioritatea tematică b)
3. Mobilitate și accesibilitate sustenabilă (prioritatea tematică c)
4. Atractivitate pentru un turism sustenabil (prioritatea tematică d)

În fiecare dintre prioritățile de mai sus, Programul IPA CBC România - Serbia 2014-2020 propus sugerează obiectivele specifice ce vor fi realizate, rezultatele așteptate și acțiunile indicative ce vor fi întreprinse. În scopul evaluării strategice de mediu, este important să se examineze cadrul de monitorizare pentru proiectul programului - în mod specific indicatorii de rezultat și de output.

1.3 Relația cu alte planuri și programe relevante

Programul IPA CBC România - Serbia 2014-2020 are o relație importantă cu două documente strategice care adresează aspecte de protecție a mediului legate de zona studiată. Acestea includ:

- Strategia UE pentru Regiunea Dunării
- Acordul de Parteneriat România UE
- Planul Național al Republicii Serbia pentru Adoptarea a acquis-ului comunitar (2013-2016).

Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR)

Programul IPA CBC România - Serbia 2014-2020 contribuie și interacționează cu strategia macro-regională pe care UE a conceput-o pentru țările și regiunile care au nevoi și obiective comune în Regiunea Dunării.

Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR) prevede un cadru general pentru părți din Europa Centrală și de Sud - Est cu scop în facilitarea integrării și dezvoltării integrative. Regiunea Dunării acoperă 14 țări (Germania, Austria, Republica Slovacă, Republica Cehă, Ungaria, Slovenia, România, Bulgaria, Croația, Serbia, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Republica Moldova și Ucraina).

Astfel, Regiunea Dunării include întreaga zonă de programare CBC RO-RS.

Strategia UE pentru Regiunea Dunării a fost adoptată în decembrie 2010. Strategia include patru piloni

- (1) Conectarea Regiunii Dunării,
- (2) Protejarea Mediului în Regiunea Dunării,
- (3) Dezvoltarea prosperității în Regiunea Dunării și
- (4) Consolidarea Regiunii Dunării.

Acordul de Parteneriat România UE

Cadre strategice UE: Acordul de Parteneriat al României

Acordul de Parteneriat al României evidențiază rolul central al programelor CBC în care România participă.

Acordul de Parteneriat pune accent pe importanța promovării EUSDR, strategiile macroeconomice oferind o platformă de cooperare nouă, mai substanțială și consistentă ce poate fi finanțată nu doar din fonduri dedicate.

Intervențiile EUSDR planificate includ cinci domenii diferite, și anume transport (ex.: dezvoltarea podurilor și a infrastructurii portuare), rețeaua de așezări (ex. conectarea Bucureștiului cu fluviul Dunărea), mediu (ex.: protejarea Deltei Dunării), societate (ex.: îmbunătățirea infrastructurii sociale) și economie (ex.: exploatarea potențialului agricol, energetic și turistic din regiunea Dunării).

Conform cu Acordul de Parteneriat RO, programele CBC trebuie să pună accent și pe importanța promovării ocupării forței de muncă, îmbunătățirea turismului și promovarea patrimoniului cultural, în același timp cu dezvoltarea legăturii dintre comunitățile regiunilor de frontieră. Îmbunătățirea sistemului de transport și mediu este de asemenea promovată. România va depune toate eforturile pentru a elimina blocajele existente privind fluxurile de transport transfrontalier și pentru a consolida cooperarea, în special în sectorul energetic, pentru a crește eficiența energetică, reduce poluarea și mări producția, distribuția și consumul surselor de energie regenerabilă.

Planul Național al Republicii Serbia pentru Adoptarea a acquis-ului comunitar (2103-2016).

Conform cu Planul Național, Republica Serbia este intens motivată să dezvolte relațiile cu vecinii imediați și cu țările regiunii Europei de Sud - Est, astfel afirmând una dintre prioritățile politicii sale externe - îmbunătățirea cooperării regionale. În strategia Serbiei, cooperarea regională, în special prin adunări și inițiative regionale, deși nu înlocuiește procesul integrării în UE, reprezintă o contribuție centrală la consolidarea relațiilor bilaterale cu vecinii și statele din regiunea Europei de Sud - Est.

Republica Serbia contribuie activ în special la Strategia Macroregiunii Dunării, astfel atribuind un rol special la Programul CBC RO-RS, pentru contribuția la strategia mai vastă, și crearea unui cadru integrat pentru realizarea obiectivelor EUSDR.

2 STAREA MEDIULUI

2.1 Caracteristicile de mediu ale zonelor ce pot fi afectate semnificativ

Geografia regiunii studiate este complexă și eterogenă.

Câmpiile Banatului se extind în nord în districtele Serbiei și județul Timiș. Mergând spre sud-est, dealurile de tranziție dintre câmpii și munți duc la centrul ocupat de lanțul Carpaților de sud, cu Munții Banat, Munții Țarcu-Godeanu și Cernei și cu înălțimi între 600 și 2100 metri în județul Caraș-Severin. Dunărea curge în câmpiile Banatului de sud, la granița cu districtul Braničevski și ajunge la granița dintre România și Serbia în vecinătatea Baziaș în România. În România, râurile Timiș, Cerna, Caraș și Nera traversează țara, unele dintre ele prin văi și chei spectaculoase. Este de menționat și canalul Bega, conectat la rețeaua Rin-Dunăre.

Între Munții Carpați din partea de sud și colinele submontane de nord-vest ale Munților Balcani, Dunărea curge prin cheile Porțile de Fier (Porțile de Fier este o altă denumire a Derdapska klisura și este de la Golubac la Simska klusura, 98 km. Poarta Derdap este jumătate pe partea română și jumătate pe partea sârbă). Partea română a cheiului constituie parcul natural Porțile de Fier, în timp ce partea sârbă constituie parcul național Derdap. În sud-est se află capătul de vest al Carpaților sudici. În districtul Borski se află munții Veliki Krš, Mali Krš și Stol, dominați de formațiunile carstice, și sunt cunoscute colectiv ca "Gornjanski kras". În România, Munții Mehedinți au înălțimi de până la 1500 m. Înălțimile scad spre sud-est, trecând prin dealuri la o câmpie înaltă spre capătul de vest al Câmpiei Române.

2.2 Aspectele relevante ale situației curente a mediului în Republica Serbia și evoluția probabilă a acesteia fără implementarea planului sau programului

Biodiversitatea, flora, fauna

Informații generale

Se estimează că pe teritoriul sârb peste 1000 de specii de floră sunt puse în pericol, conform cu lista roșie a florei sârbe (2002). Majoritatea plantelor în pericol din Serbia sunt clasificate în categoria de „plante rare” IUCN. Cea mai amenințată parte din biodiversitatea Serbiei este reprezentată de ecosistemele de pădure și în special ecosistemele sensibile (ex. habitate mlăștinoase, habitate de prerie, mlaștini continentale sărate, terenuri nisipoase, habitate montane), din care unele sunt habitate de refugiu pentru relicte și specii endemice.

NATURA 2000 reprezintă baza politică de protecție pentru natura și diversitatea biologică din UE. NATURA 2000 nu este un sistem strict de rezerve în care activitatea umană este interzisă. Aceasta include zone cu un regim strict de protecție, dar cea mai mare parte din această rețea rămâne în proprietate privată, în care este extrem de important să se asigure un management sustenabil al acestor zone atât din punct de vedere economic cât și ecologic. Înființarea rețelei pentru zone protejate reprezintă îndeplinirea cerințelor Convenției ONU pentru biodiversitate.

Rețeaua EMERALD este rețeaua ecologică europeană de unități spațiale și habitate care au o importanță națională și internațională specială sub aspectul conservării biodiversității și este alcătuită din Zone de Interes Special pentru Conservare (ASCI) în teritoriul tuturor statelor semnatare ale Convenției.

Prin criteriile Convenției pentru conservarea faunei și florei sălbatice și a habitatelor naturale, este realizată o listă de potențiale regiuni EMERALD și aceasta include 61 de zone. Suprafața generală este de 1.019.269 ha, 11,54% fiind pe teritoriul sârb. Unele dintre aceste zone sunt localizate în districte care sunt studiate în cadrul acestui program.

Tendențe probabile viitoare

Sistemul de zone naturale și semi-naturale, coridoare ecologice și zonele înconjurătoare formează un sistem de rețele ecologice coerent. Strategia UE 2020 pentru Biodiversitate stabilește obiectivele specifice pentru servicii de ecosistem, întreținerea și restaurarea planificării spațiale și integrarea infrastructurii verzi.

Principalul factor de risc este intervenția umană, dar și pregătirea împotriva anumitor influențe naturale este importantă. Valorile naturale și culturale sunt în principal amenințate de agricultura intensă, câștigurile materiale ilegale și infestarea cauzată de speciile invazive. Cooperarea constructivă dintre diferite autorități și o implicare mai eficientă a diferiților actori interesați (fermieri, autorități, municipalități, ONG-uri și instituții academice) este necesară.

Reabilitarea habitatelor degradate, creșterea zonelor cu implicarea fermierilor pe cât posibil este esențială. În viitor, trebuie acordată atenție specială schimbărilor climatice din habitate și comunități, precum și reabilitării și reconstrucției.

Peisajul

Există mai multe obiecte cu valori peisagistice importante în districtele desemnate și, drept urmare, trebuie luate în considerare.

Parcul Național Đerdap

Un amestec de timp și natură pe uscat și pe apă, cel mai mare parc național din Serbia, Parcul Național Đerdap, este situat în nord-estul Serbiei, la granița cu România. Având 637,99 km pătrați de-a lungul a 100 km pe malul drept al Dunării, de la Golubac la Karata în apropiere de Kladovo, Parcul Național cuprinde zone cu diferite regimuri de protecție pentru obiecte naturale, monumente culturale, specii de faună și fosile din plante, care ilustrează dezvoltarea seriilor de vegetație din timpuri îndepărtate până astăzi. Primul nivel de protecție are 8,83%, adică 56,33 km² din Parc, al doilea nivel acoperă 21,03%, adică 134,15 km², și în final, al treilea nivel ocupă 70,14%, adică 447,51 km². Parcul Național Đerdap este deseori numit parc național fluvial deoarece Dunărea formează o parte importantă din Parc. Miraculoasele Porți de Fier, cel mai mare și mai lung defileu din Europa, este și o grădină botanică naturală și cel mai mare muzeu european arheologic în spațiu deschis.

Rezervația Naturală Specială Nisipurile Deliblato

Zona nisipurilor Deliblato/ Deliblatska Pescara / este Rezervația Naturală Specială situată în partea de sud a Banatului, la 50 km de Belgrad, 40 km de granița cu România între fluviul Dunărea și pantele vestice ale Carpaților. Nisipurile Deliblato este o formațiune geomorfologică de origine eoliană având o frumusețe specifică excepțională și importanță științifică, create în epoca glaciară de cantități mari de silicat eolian și nisipuri de carbonat. Nisipurile Deliblato au origine diluvială și reprezintă cea mai mare suprafață de nisip de pe continentul Europa. Rezervația Naturală Nisipurile Deliblato este cea mai mare oază de nisip, stepă, pădure și vegetație umedă din Câmpia Panoniană. Nisipul care s-a răspândit pe Câmpia Panoniană a cauzat probleme foarte mari în trecut. Plantarea deliberată a numeroșilor arbori a început în timpul regatului Reginei Maria Tereza care a contribuit la vegetația bogată actuală. Nisipurile Deliblato acoperă o suprafață totală de 33,610 ha. Acest fenomen natural european vast și unic este caracterizat în mare parte de masele de nisip elipsoidale de până la 15 km lungime. Există dune individuale de nisip acre ating lungimi de 750 metri și înălțimi de aproape 60 metri. Zona Nisipurile Deliblato este un teren exclusiv nisipos din Europa, ce își are originea în Marea Panoniană și măsoară 35 km lungime și 9-12 km lățime. Datorită pădurii sale excepționale și elementelor înconjurătoare neatrinse, aceasta a fost proclamată Rezervație Naturală Specială. Zona Nisipurile Deliblato atrage iubitori de natură, cercetători în ecologie, pescari și vânători. În cadrul limitelor Rezervației Naturale Speciale Nisipurile Deliblato, există 2 rezerve stricte și 16 genetice și 6 monumente naturale. Datorită condițiilor specifice naturale și climatice, cu toate că are o altitudine de doar 200 m, zona Nisipurile Deliblato are un climat similar cu cel de munte. Deliblatska peșcara este slab populată, cu câteva sate, mare parte amplasate la periferia rezervei.

Nisipurile Deliblato este o regiune cunoscută drept „Sahara Europeană”. Este un habitat natural de numeroase plante și specii animale, în special păsări rare și vânat. Nisipurile Deliblato se află pe lista UNESCO de Patrimoniu Natural Protejat.

Rezervația Naturală Specială Lunca Marii Dropii - Mokrin

Categoria IV în clasificarea IUCN, Zonă de Management al Habitatului și Speciilor. Situată în nordul Banatului, în zona municipalităților Kikinda și Čoka, acoperă un spațiu de 979 ha. Habitat al rarității naturale Marea Dropie (Otis Tarda), una dintre speciile de păsări cea mai amenințată din Europa și din lume. Acesta este singurul habitat rămas pentru această specie în Serbia și fosta Iugoslavie. Aceasta dispune și de un mozaic complex de comunități de plante, atât specifice pentru unele localități cât și tipice pentru fitocenoza panoniană sau pentru regiunea Banatului de nord ca un întreg. Cea mai diversă vegetație este vegetația mlaștinilor de apă sărată. Există aici și floră specifică și rară (specii endemice și sub-endemice panoniene și alte specii rare). Insecte, amfibii, reptile, păsări și mamifere specifice cu un grad ridicat de diversitate, dar și rarități naturale (2/3 din păsări au un status de raritate naturală). Starea curentă indică o creștere a populației de Dropie. Protecția este de nivelul II și are două zone separate, A și B.

Rezervația Naturală Specială Slano Kopovo - Novi Bečej

În anul 2001, 976 hectare din Slano Kopovo, rezervație naturală specială, au fost declarate de Guvernul Serbiei drept valoare naturală de importanță maximă, fiind clasificate în prima categorie. Asociația Vânătorilor din Novi Becej a fost numită administrator oficial. Slano Kopovo reprezintă una dintre ultimele mlaștini sărate conservate în Vojvodina. În trecut, râul Tisa obișnuia să-și schimbe cursul frecvent, inundând câmpiile apropiate, astfel încât Slano Kopovo este una dintre meandrele antice ale râului Tisa. Slano Kopovo este un centru incomensurabil de diversitate biologică a florei și faunei pe teritoriul Vojvodinei, precum și un exemplu de habitate sărate aproape de o dispariție completă. Este unul dintre cele mai importante și mai speciale habitate de păsări din Serbia, precum și din Europa Centrală. Slano Kopovo este locul unde își formează cuibul speciile de păsări rare și amenințate, dar chiar și mai importantă este însemnătatea sa ca stație pentru păsările care migrează din multe părți ale Europei și din vestul Siberiei. Slano Kopovo este un loc foarte special pentru păsări precum stârci, rațe, găște, cocori și bătlani. În perioada de migrație din primăvară și toamnă, aici, în Slano Kopovo, se adună în același timp peste 15.000 cocori gri (Grus grus), peste 20.000 specii diferite de rațe și peste 5.000 găște.

Rezervația Naturală Specială “Stari Becej -Carska bara“

Rezervația naturală specială “Stari Becej -Carska bara“ este situată în câmpia aluvială a râurilor Becej și Tisa, aproape de direcțiile de drum conectate cu Zrenjanin, Belgrad, Novi Sad etc. Aceasta este un complex de 1.676 ha constând din albia râurilor Becej, Carska bara (Mlaștina Imperială), Tiganjica, Zegmenjica, Mala bara (Mlaștina Mică), Perleska bara și boglandul învecinat.

Fiind rezervație naturală, Carska Bara este habitatul a 240 specii rare de păsări, din care 130 sunt non-migratoare și 110 migratoare. Drept urmare, această rezervație naturală este una dintre cele mai importante stații din Europa. Datorită resurselor sale naturale, aceasta este inclusă în lista regiunii Ramsar, IBA și IPA.

Deoarece este unul dintre cele mai importante locuri de odihnă a rutei păsărilor migratoare, unele specii rămân aici doar zece zile iar unele, precum gășca sălbatică siberiană, rămân pe timpul iernii (hibernează). Toate cele opt specii de bătlan își construiesc cuiburile în Carska bara, astfel încât bătlanul a devenit o

marcă a rezervației. În cadrul coloniei bogate și variate de păsări, există alte tipuri, precum pelicanul, lișiță, vulturul codalb, uliu eretele vestic de mlaștină, cormoranul, păsărarul eurasiatic și altele.

În mozaicul de pădure, luncă, preerie și vegetație umedă își regăsesc habitatul unele specii de plante rare și protejate, precum liliacul de apă alb și galben, prunul, flori sălbatice, castanul de apă, orhidea cu floare rară etc.

Monumentul natural Lazarev kanjon

Lazarev Kanjon („Canionul lui Lazar”) se află în partea de est a Serbiei și face parte din estul Kučaj. Lazarev Kanjon este important datorită reliefului său, caracteristicilor sale de apă și viață naturală. Acesta s-a format prin eroziunea râului Lazareva Reka, afluentul drept al râului Zlotska Reka. Acest minunat canion este săpat în calcarul Dubašnička Ravan, și este reunit de canioanele mai mici și mai superficiale ale râurilor Milujaska Reka și Pojenska Reka, precum și de canionul Demizloka.

Lazarev Kanjon este unul dintre canioanele cel mai puțin accesibile din Serbia. Are 4,5 km lungime, 350-500 m adâncime și în cel mai îngust punct 4 m lățime. Este notabil pentru stâncile sale verticale din calcar cu un platou drept din calcar din care a început eroziunea văii. Este unic și pentru varietatea sa de reliefuri de suprafață și subteran, precum văile carstice, prăpastii, karren, kamenica, peșteri și caverne. Mai mult de 70 de peșteri și gropi au fost descoperite în regiunea Lazarev Kanjon, cea mai importantă fiind Lazareva Pećina și Vernjikica. Zona prezintă interes și pentru varietatea sa de forme de apă de suprafață și subterane.

Flora acestei regiuni este cu 50% mai diversă decât flora din parcurile naționale Kopaonik, Šara și Djerdap și de 5 ori mai diversă decât flora Serbiei ca întreg, ceea ce indică importanța sa ca centru al diversității florale din Balcani. Plantele sunt caracterizate de numeroase și variate specii endemice și sub-endemice, precum și de prezența a 52 specii relicvă ce datează din diferite ere geologice.

Lazarev Kanjon este o regiune populată de stejarul italian și turcesc, împreună cu carpenul oriental, în total fiind înregistrate 16 comunități de arbori și 10 de plante. Teritoriul peșterii Lazareva Pećina este casa a 57 specii de arbori înalți și scurți și 27 specii de arbuști. Acesta este centrul major al speciilor de arbori europeni foioși și un refugiu rar al pinului Stankewicz. Foarte importante sunt și pădurile de pin negru australian de pe marginile canioanelor și pădurile de pin și fag.

Canionul este casa a 35 de specii de mamifere (lilieci, capră de munte și altele), 96 de specii de păsări (vulturul auriu, șoimul peregrin, bufnița, bufnița roșcată, fluturașul purpuriu, cioara cu puncte galbene, pescărușul, ciocănitorea siriană, rândunica cu târniță roșie și altele), 9 specii de reptile, 8 specii de amfibieni și numeroase studii de insecte și faună de peșteră încă nestudiate suficient.

Parcul natural Vršacke planine

Vršacke planine (RO: Munții Vârșeț, cunoscuți și ca Vršacki Breg, rom. Dealurile Vârșețului) se află în mijlocul Câmpiei Panoniene din partea de sud-vest a Banatului. Aceștia acoperă un spațiu de 170 km pătrați, din care 122 sunt în Serbia și 48 în România. Datorită locației sale unice, diversității de floră și faună, ecosistemelor bogate de pădure, peisajelor și perspectivelor frumoase, cea mai

bună parte din zona de pădure din acești munți, ce acoperă 4.177 ha, a fost protejată în 1982 ca Parc Natural. În perioada dintre 2001 și 2005, s-a realizat un studiu cu privire la revizuirea protecției. În decembrie 2005, Municipality Vrac a luat o decizie cu privire la protejarea peisajului de caracteristici excepționale ale Vršačke planine în suprafață de 4.408 ha, din care 190 ha se află la primul nivel de protecție.

Principalul scop al protecției naturii în această categorie este orientat spre conservarea și îmbunătățirea acestui spațiu protejat pentru nevoile de recreere a populației locale și pentru turism. Din aceste motive, trebuie cunoscut faptul că protecția stabilită pentru Vršačke planine nu pozează o limitare la dezvoltarea potențialului recreațional și turistic, din contră, aceasta trebuie să ajute la îmbunătățirea și organizarea ecosistemului.

Calitatea apei

Informații generale

Pe baza monitorizării multianuale, concentrațiile parametrilor BP5K arată că ionul de amoniu, nitrații și ortofosfații se încadrează în cantitățile admise pentru clasa I și II, ceea ce este echivalent cu un status ecologic excelent și bun.

În ultimii paisprezece ani, cea mai proastă calitate a fost în apele râurilor și canalelor din Vojvodina. Exprimat cu indicatorul Indexului de Calitate a Apei din Serbia, comparat cu numărul total de mostre din toate bazinele de recepție, rezultatul este foarte prost în 83% din mostrele de pe teritoriul Vojvodinei. Calitatea scăzută a apei din acest bazin este acompaniată de informațiile conform cărora că 45% din mostre sunt în categoriile slab și foarte slab.

Pe baza analizelor calității biologice a cursurilor de apă cu metoda indexului de saprobitate, în 70% din stațiile de măsurare este realizat un status satisfăcător (excelent și bun), în timp ce în 30% din stațiile de măsurare statusul nu este satisfăcător (moderat și scăzut). Este important ca în cadrul acestei cercetări nu au fost identificate corpuri de apă cu status scăzut.

Calitatea apelor subterane aproape de râurile mari

Astăzi, apele subterane acoperă 65% din nevoia de apă pentru locuințe și industrii din Republica Serbia, iar în Vojvodina aceasta este singura cale de aprovizionare cu apă. Conform cu datele statistice disponibile cu privire la exploatarea apelor subterane pentru aprovizionarea publică cu apă și estimările privind cantitățile pentru populația rurală, astăzi în Serbia este folosită o cantitate de 600 milioane m³ de apă subterană.

Capacitățile totale ale surselor existente de apă subterană din Serbia sunt de aproximativ 670 milioane m³ pe an, iar cantitatea estimată de apă subterană până în 2021 este de 1.948 milioane m³ pe an. În relație cu capacitățile existente, astăzi se folosește 90% din capacitățile exploatabile din surse existente, în timp ce în relație cu cantitățile estimate, se poate folosi 31%..

Bazele de date existente nu sunt destul de fiabile pentru a estima impactul exploatarei curente și viitoare asupra schimbărilor din calitatea și cantitatea apelor

subterane din Serbia. În general vorbind, programul de monitorizare este inadecvat în relație cu sfera și conținutul calității amenințate de astăzi a apelor subterane, în special din cauza influenței cursurilor de apă poluate, aglomerărilor urban-industriale și influenței măsurilor agrotehnice din zonele agricole.

Poluarea apei

Apele reziduale municipale și industriale netratate încă mai sunt cea mai mare sursă de poluare.

Răspunsul poluatorilor este încă nesatisfăcător pentru îndeplinirea obligațiilor lor legale și raportarea emisiilor din ape.

Tendințe probabile viitoare

Există nevoia de modernizare a fermelor de animale, transformarea instalațiilor și facilităților de stocare a combustibililor, managementul corespunzător al gunoiului de grajd lichid și deșeurilor agricole, înființarea și întreținerea integrată internă și externă a drenajelor. Intervențiile care prevăd obținerea unei bune condiții ecologice a apelor prin operațiuni agrotehnologice selectate adecvat trebuie sprijinite preferențial. Oprirea creșterii concentrației de nitrat din apele subterane poate fi asigurată de respectarea și aplicarea reglementării privind zonele sensibile la nitrați.

Riscul poluării apelor subterane și gradul de poluare pot fi reduse prin următoarele măsuri: schimbarea destinației terenurilor, împădurirea, stabilirea de habitate umede și iazuri de pești, stabilirea unui management rațional și integrat al apelor de suprafață, subvenții Natura 2000, agricultură organică, modernizarea fermelor de animale, răspândirea managementului extensiv al animalelor, modernizarea instalațiilor și a facilităților de stocare a combustibililor, managementul corespunzător al gunoiului de grajd lichid și a deșeurilor agricole, prevenirea dezvoltării apelor stătătoare. Managementul corespunzător al riscurilor pentru achiziția și distribuția apei este, de asemenea, o parte importantă. Lipsa întreținerii sistemelor de aprovizionare cu apă conduce la contaminare microbiologică și/ sau chimică. Lipsa reconstrucției utilităților de apă pune în pericol siguranța serviciului.

Eroziunea și contaminarea solului

Informații generale

Pe teritoriul Republicii Serbia, pot fi găsite diferite forme ale proceselor dinamice de eroziune (alunecări de teren, surpări, acumulări de roci, eroziuni). În afară de factorii naturali care cauzează aceste procese, folosirea improprie a terenului contribuie în același timp la crearea, dezvoltarea și intensificarea acestor procese.

Instabilitatea terenului, cu surpări și alunecări, acumulări de roci și prăbușirea malurilor de râu variază în dimensiune și activitate și este prezentă în 25-30% de pe

teritoriul sârb. În relație cu teritoriul total al Serbiei, alunecările de teren ocupă 20-25%. De asemenea, instabilitățile terenului sunt prezente în văile de râuri și în pante neasigurate din zonele rutiere. Acumulările de roci se pot găsi în 5-10% din teritoriul sârb.

Alunecările au în marea lor majoritate 5-10 m în adâncime, unde apar și alunecări de teren secundare, active, mai mici cu status cinematic acut. În rocile pietrificate conectate, alunecările de teren sunt limitate la mase de rocă descompusă și zone deluviale, în timp ce în complexul rocii neogene, acestea sunt mai adânci (deseori peste 10 m). Cele mai adânci alunecări de teren s-au format în zona de coastă a Dunării și Sava.

Surpările se găsesc în general în văile canioanelor, masele de piatră spartă, de obicei calcar și serpentinită, amenințând drumurile și cursurile de apă și cauzând formarea barierelor.

Acumulările de roci apar cel mai adesea pe pantele înalte, predominant în terenuri calcaroase și de obicei în afara așezărilor (terenuri montane din partea de est și vest a Serbiei).

Activitățile de eroziune pe pante sunt prezente în terenuri alcătuite din mase de rocă desfăcută, legată slab și degradată. Combinate cu fluxurile torențiale, la topirea zăpezii și în perioade de precipitații intense, activitatea lor este intensificată.

Eroziunea fluvială cu prăbușirea malurilor râurilor și inundarea terenului sunt prezente pe maluri și în zonele imediate ale cursurilor de apă constante, și sunt cauzate de precipitații abundente, topirea zăpezii și de dezvoltarea eroziunii pantelor și activitățile torențiale din partea superioară și mediană a bazinului de apă în regiunile montane și platouri.

Eroziunea intensă a albiei râurilor și prăbușirea malurilor în văile râurilor poate cauza alunecări de teren în pantele instabile și relativ stabile. Prăbușirea malurilor este prezentă în părțile neregulate ale albiilor, în general în afara zonelor urbane, unde zonele agricole sunt amenințate predominant. De asemenea, există maluri neregulate sau insuficient regulate în zonele urbane.

Pe baza datelor Institutului de Statistica al Republicii din 2012, 6296 km² de sol din Serbia a erodat, în timp ce 374 km² au fost stabilizați.

Solul erodat este un sol care a fost privat complet sau parțial de stratul său fertil și de vegetație, astfel încât capacitatea sa de producție vegetală este redusă semnificativ sau eliminată. Pe solul stabilizat nu mai există erodări locale, surpări și deplasarea depozitelor.

Tendențe probabile viitoare

Starea generală a solurilor este favorabilă, însă zonele afectate de agricultură sunt amenințate de reducerea funcționalității, degradarea fertilității (ex. eroziune, eroziune cauzată de vânt, pierderea materialului organic). Procesele de degradare apar datorită folosirii improprie a terenurilor, costurilor crescute de producție agricolă, degradarea ciclurilor ecologic/ echilibru apă (creșterea sensibilității la secetă), acumularea substanțelor periculoase (siguranța alimentară) și contaminarea apei potabile. Implementarea practicilor integrate de management

al substanțelor nutritive joacă un rol important în folosirea sustenabilă a terenului. Expansiunea infrastructurii, industriei și așezărilor conduce la o retragere semnificativă a terenurilor din circuitul agricol și la izolarea pe termen lung a solului.

Schimbări climatice, secete și inundații

Conform cu tendința datelor din ultimii 35 de ani, se observă o creștere a temperaturii anuale a aerului cu 1°C pe teritoriul sârb, în ultimii 100 de ani. Perioade mai scurte au valori pozitive mai mari, ceea ce înseamnă că creșterea temperaturii la nivel anual s-a intensificat în ultimele decenii. Deși există perioade cu tendințe pozitive și negative, din 1982 tendințele negative au încetat și s-a putut observa numai o creștere a temperaturilor, care continuă și astăzi.

În afară de creșterea temperaturilor, în ultimii 50 de ani s-a observat o scădere cu 10% a precipitațiilor față de valorile normale. Tendințele negative ale cantității anuale de precipitații coincid cu tendințele pozitive ale temperaturii.

Estimările pentru Serbia arată că până la sfârșitul acestui secol, se poate aștepta o creștere a temperaturii chiar și cu 4°C. În comparație cu schimbările de temperatură, în toată Europa fiind așteptată o creștere, tendința viitoare a precipitațiilor este oarecum mai complexă. Estimările arată că cu siguranță va fi o creștere în perioadele de vară în Mediterană, deci și pentru Serbia se așteaptă o scădere cu 20% pentru vară.

Aceste schimbări climatice contribuie cu siguranță la secete mai frecvente și la o probabilitate mai mare de inundații datorită interacțiunii complexe și modificate a elementelor climatice. Mărturie a acestui fapt stă inundațiile fără precedent care au avut loc în acest an și a cauzat daune majore Serbiei, dar și ultimii ani care au fost uscați. Partea de nord-est a țării, cu toate acestea, nu a fost amenințată de inundațiile recente, însă în 2009 a avut loc o inundație cauzată de topirea zăpezii în districtul Borski și mai multe râuri au ieșit din matcă.

2.3 Aspectele relevante ale situației curente a mediului în România și evoluția probabilă a acesteia fără implementarea planului sau programului

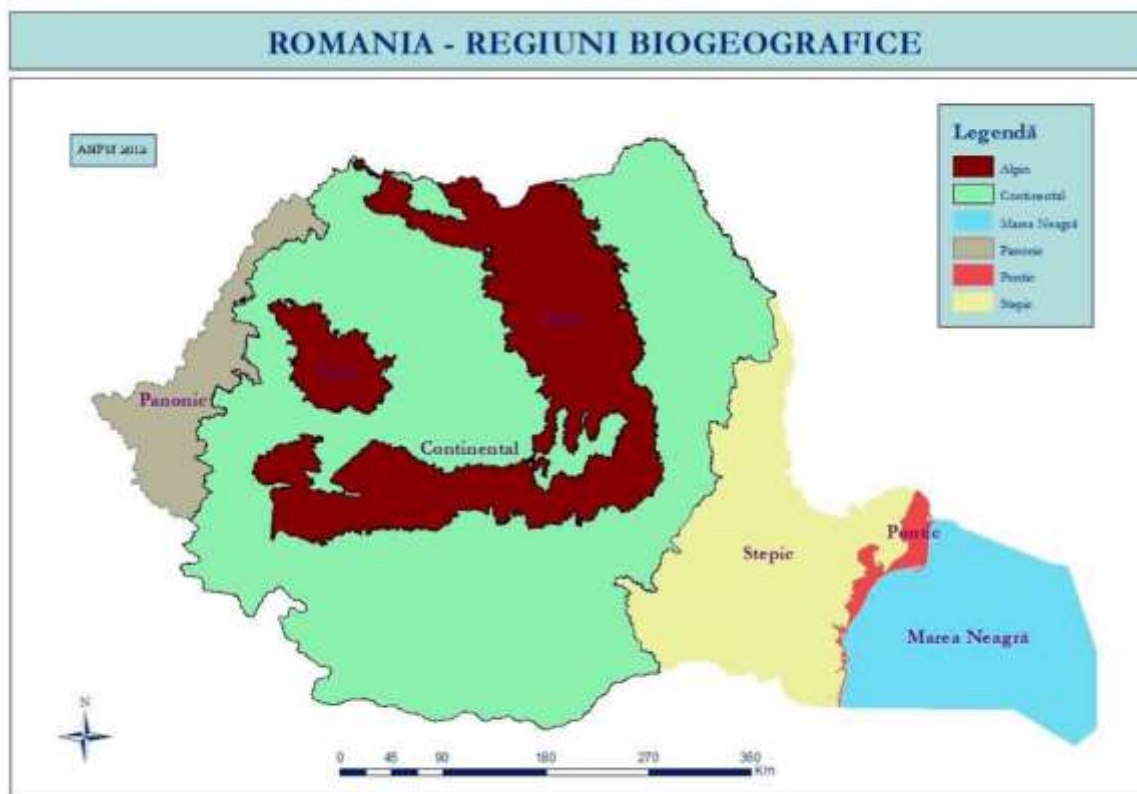
Biodiversitatea

Flora și fauna

Biodiversitatea României este una dintre cele mai remarcabile din Europa.

Drept consecință a poziției sale geografice, România se bucură de o biodiversitate unică, atât la nivelul ecosistemelor și speciilor cât și la nivel genetic. Datorită habitatelor sale foarte diverse, România are o faună foarte bogată care găzduiește 150 de specii de mamifere, 19 specii de amfibieni, 25 de specii de reptile, 216 specii de pești, 410 specii de păsări.

Pe teritoriul românesc sunt reunite nu mai puțin de 5 regiuni biogeografice, așa cum se poate vedea în figura de mai jos. Trei dintre acestea - panonică, alpină și continentală - sunt reprezentate de teritoriul eligibil al programului.

Harta 2 Regiunile biogeografice ale României

Flora și fauna în fiecare județ din zona eligibilă a României

Flora și fauna au caracteristici foarte specifice și diverse conform cu clima și formele de relief. Elementele sudice au un efect bun asupra Mehedințiului pe partea română. Mai multe specii de plante și animale mediteraneene sunt prezente în zona programului, printre care smochinul, migdalul, vipera cu corn. Există și mai multe specii de scorpion, șopârlă și triton pe partea română a zonei transfrontaliere. Unele specii de floră mediteraneană s-au răspândit în defileul Dunării, în speță carpenul oriental (*Carpinus orientalis*), alunul oriental (*Corylus colurna*).

Pădurile acoperă o parte semnificativă a teritoriului, astfel managementul sustenabil al pădurilor este o problemă crucială. Pădurile sunt foarte importante pentru protecția la eroziune a terenurilor agricole, precum și pentru conservarea biodiversității.

La nivel de județ, biodiversitatea este caracterizată printr-o mare diversitate de tipuri de habitate naturale, precum și specii de floră și faună, după cum urmează.

Județul Mehedinți

În **Județul Mehedinți** cercetarea condusă până în prezent arată că județul are o diversitate florală extinsă, cu peste 4000 de specii, aparținând încrengăturilor: *Phycophyta*, *Lychenophyt*, *Fungi*, *Bryophyta*, *Cormophyta*. Speciile endemice numără în jur de 28 în *Parcul Natural Porțile de fier* și 23 în *Parcul Național Domogled - Valea Cernei*. Numeroase specii de plante sunt rare, amenințate și

endemice, cu acoperire numai în Parcul Natural Porțile de Fier, astfel având nevoie de măsuri speciale de protecție. Acestea includ: *Stipa danubialis*, apiacee la Porțile de Fier (*Prangos carinata*), lelea de Rodopi (*Tulipa hungarica*), clopoșel (*Campanula crassipes*) etc. Habitatele întâlnite în Mehedinți sunt lunca și regiunile păduroase, peșteri stâncoase și terenuri mlăștinoase. Starea florei și faunei sălbatice este direct legată de starea habitatelor naturale, de impactul cauzat prin acțiunea altor factor de mediu.

Cercetarea condusă până acum asupra faunei din Mehedinți a revelat o mare diversitate de specii de vertebrate și nevertebrate. Printre vertebrate, situația până în prezent este următoarea: Clasa de pești, clasa de amfibieni, clasa de păsări, clasa de mamifere. Avifauna constă dintr-un număr mare de specii de păsări, în mare parte concentrate în Parcul Natural Porțile de Fier și două terenuri mlăștinoase în județ. Numărul mare de păsări prezente se datorează varietății de biotopuri din această regiune, se poate găsi un număr mare de specii pe o suprafață mică, ceea ce este rar în țara noastră.

Județul Caraș-Severin

Pe teritoriul județului *Caraș-Severin* au fost identificate 62 de habitate de interes național și 51 de habitate de interes comunitar, din care 13 habitate de prioritate în Europa; 218 specii de plante de interes național și 18 specii de plante de interes comunitar.

În urma cercetării conduse în regiunea Parcului Național Cheile Nerei - Beușnița, au fost găsite 1086 specii de plante superioare, inclusiv 108 specii rare și 13 specii endemice. Parcul Național Domogled - Valea Cernei este caracterizat de o diversitate florală remarcabilă, inventarul floral bogat totalizând aproximativ 1110 specii de plante vasculare (superioare), din care 66 specii (aparținând de 23 de familii) sunt specii amenințate, rare și parțial endemice. În Parcul Național Semenic - Cheile Carasului, plantele inferioare sunt reprezentate de 270 de specii ce aparțin microfitelor și 18 specii ce aparțin lichenilor. Cel mai bine investigat este grupul Cormophyta, reprezentat de un total de 1277 specii, din diferite biotopuri. Întreaga floră a Parcului Natural Porțile de Fier este reprezentată de toate cele cinci încrengături ale regatului plantelor, după cum urmează: Phycophyta, 71 familii, 171 genuri și 549 specii; Lychenophyta cu 34 familii, 67 genuri și 375 specii; Fungi, 48 familii, 252 genuri și 1077 specii; Bryophyta, 31 familii, 98 genuri și 296 specii; Cormophyta cu 67 ordine cu 114 familii, 540 genuri, 1395 specii, 272 sub-specii și 5 varietăți.

În baza planurilor propuse de management al parcurilor naționale și al parcului natural, precum și conform cu Ordinul Ministrului Mediului și Dezvoltării Sustenabile nr. 1964/2007, viața sălbatică ce poate fi găsită în județul Caraș - Severin constă dintr-un total de 230 de specii de interes național și 70 specii de interes comunitar identificate până în prezent. Fauna Parcului Natural Porțile de Fier constă din 5205 specii, inclusiv 4873 nevertebrate și 332 vertebrate. Printre vertebrate, clasa Aves are o prezență ridicată, cu 205 reprezentanți, urmată de clasa Pisces, cu 63 reprezentanți, cea mai puțin reprezentată clasă fiind Amfibia, cu doar 12 specii. În Parcul Național Cheile Nerei - Beușnița s-au identificat 1.890 de specii de nevertebrate și 124 specii de vertebrate. Parcul Național Domogled - Valea Cernei este într-o regiune cu cea mai mare diversitate de Lepidoptera, aproape 1.500 de specii de fluturi (1463), 45% din fauna Lepidoptera a țării fiind concentrată aici.

Prin varietate, bogăție și originalitate, fauna acestei regiuni cu un climat unic are o mare importanță iar pentru multe specii reprezintă limita nordică a zonei de distribuție. Diversitatea de elemente se datorează în principal varietății de habitate care a condus la existența multor specii și chiar a stepei de câmpie, câmpiilor inundabile și unor numeroase elemente caracteristice regiunilor deluroase, montane și carstice.

În Munții Anina, cercetările au arătat că această zonă este un refugiu în timpul glaciațiunilor care au permis supraviețuirea speciilor terțiare, precum: *Amphimellania holandri* - printre vertebrate și *Cobitis elongata* - printre vertebrate. Fauna de nevertebrate este dominată de corobuși și opilionide, urmate de arahnide, chilopode, izopode, Orthoptera, formicide, gasteropode, larve de diptere etc. Unele gasteropode precum: *Carpathica langi*, *Zenobiella umbrosa* sunt endemice și unele plecoptere sunt considerate endemice carpatine: *Nemoura carpathica*, *Chloroperla kisi*. Printre nevertebrate, au fost identificate 17 specii de interes comunitar, inclusiv 9 priorități, precum: *Rosalia alpina*, *Cerambix cerdo*, *Carabus variolus*, *Lucanus cervus*, *Oxyporus mannerheimii*, *Pilemia tigrina*, *Theodoxus transversalis*, *Buprestis splendens*, *Callimorpha quadripunctaria*. Climatul continental pronunțat cu influențe mediteraneene favorizează în special terenurile mlăștinoase ale Dunării și ale Bălții Nera și insulele Ostrov și terenurile mlăștinoase Randall, Divici Pojejena - regiune cu multe păsări și multe elemente ale Asiei de sud și de vest. Această zonă este una dintre puținele din țară în care diversitatea speciilor rare poate fi observată și unde, pe o suprafață mică, se poate observa un număr mare de specii de păsări: vizitatori de iarnă, vizitatori de vară, specii în tranzit și specii sedentare. Unele dintre grupurile de păsări sunt de interes comunitar sau sunt incluse în Convenția Zonelor Umede și alte tratate internaționale la care România este parte. Printre speciile de păsări protejate în baza prevederilor Directivei 2009/147/CE din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice, putem menționa: *Anas querquedula*, *Ciconia ciconia*, *Egretta garzetta*, *Ardea purpurea*, *Falco Naumanni* *Phalacrocorax pygmaeus*. Aceste păsări sunt supuse regimului de protecție și conservare stabilit în zonele speciale de conservare a avifaunei. Zona umedă Ostrov Moldova Vechie, Ostrov - Calinovat, Pojejena Divici și Balta Nera. Aceste zone sunt incluse în propunerea SPA Natura 2000.

Ihtiofauna este reprezentată de: *Zingel streber*, *Zingel zingel*. Reptile - sunt reprezentate de elemente termofilice, multe dintre acestea fiind rare dar vulnerabile, precum *Lacerta muralis*, *Testudo hermanni*, *Vipera ammodytes ammodytes*, *Emys orbicularis*. Mamiferele sunt reprezentate în principal de 10 specii comune pentru toate lanțurile muntoase din țara noastră și multe alte specii care trăiesc numai în sud-vestul țării. Speciile de faună prezente în țara noastră și protejate la nivel european: *Canis lupus* (lupul), *Ursus arctos* (ursul brun), *Aquila chrysaetos* (vulturul auriu), *Rhinolophus ferrumequinum* (marele liliac potcoavă), *Myotis capaccinii* (liliacul cu degete lungi), *Cobitis elongata* (grindelul balcanic), *Callimorpha quadripunctaria* (fluturele dungat).

Județul Timiș

În *județul Timiș*, influențele climatului oceanic și diferențele climatice dintre relieful jos și cel montan impuse de altitudinea peisajului, au rezultat într-un număr mare de habitate. Un alt factor ce cauzează o varietate mare de habitate este reprezentată de compoziția chimică a pietrelor din substrat (sol, subsol).

Vegetația naturală a județului Timiș este caracterizată de plantele mici de pădure - stepă și de o frecvență ridicată a speciilor hidro și hidrofile din șesuri și câmpii cu umezeală în exces. Partea de est a județului, ocupată de Munții Poiana Ruscă, este acoperită din punct de vedere al vegetației de pădure, cu păduri de stejar, fag, amestecate cu carpen, iar pe pantele superioare ale muntelui găsim păduri de molid amestecat cu brad, sporadic cu pin. Județul Timiș găzduiește ultimul ținut arhaic din partea de vest a țării - Rezervațiile Mlaștinile Satchinez, care a permis conservarea păsărilor sălbatice, protejate de legislația europeană și națională. Rezervația conține o colonie amestecate unde își fac cuibul speciile protejate. Ardea purpurea - bătlanul roșcat, Ardeola ralloides - bătlanul squaco, Nycticorax nycticorax - bătlanul de noapte, Botaurus stellaris - bătlanul de baltă mare, Ixobrychus minutus - bătlanul de baltă mic, Egretta alba - marele stârc, Egretta garzetta - micul stârc.

În zona protejată Rezervația Mlaștinilor Murani, a fost identificat un număr semnificativ de păsări protejate strict prin convenții internaționale. Zona protejată este limitată la partea de est de pădurea Pișchia, a cărei protecții este necesară deoarece multe specii de păsări de preerie care se hrănesc în interiorul rezervației au pădurea ca refugiu și/ sau loc de cuib. Dintre aceste specii, putem menționa următoarele: Haliaetus albicilla - .. cu coadă albă, Pandion haliaetus - vulturul pescar, Falco subbuteo - șoim migrator, Falco tinnunculus - vânturelul comun, Falco vespertinus - șoimul cu gheare roșcate, Falco columbarius - șoimul de iarnă, Falco peregrinus - șoimul peregrin, Pernis apivorus - șorecarul de miere, Milvus migrans - eretele negru, Milvus Milvus - eretele roșu, Circaetus gallicus - vulturul cu bombeu, Aquila heliaca - vulturul imperial, Aquila pomarina - acvila țipătoare, Buteo buteo - șorecarul comun, Buteo lagopus - șorecarul încălțat, Accipiter nisus - păsărarul de nord, Accipiter gentilis - uliul porumbar de nord.

În județul Timiș au fost identificate habitate de interes comunitar, habitate descrise în formularele standard ale siturilor Natura 2000, după cum urmează: habitate de apă dulce, habitate de lunci umede și comunități din parcuri înalte semi-naturale, habitate din lunci mezofile, habitate de stepă continentală halofilă și gisofilă, habitate comune pentru pădurea de foioase temperată, habitate comune pentru pădurile de foioase mediteraneene și habitate comune pentru tuia temperată, habitate de luncă și habitate de mlaștini sărate ponto-sarmatice și panonice, habitate de pădure balcano-panonică cu quercus cerris și sessile, habitate ale luncilor stepei sub-panonice.

De asemenea, în județul Timiș au fost identificate următoarele habitate de interes național (aferele rețelei Natura 2000 sau a cărui prezență a fost specificată în „Habitat din România”): habitate de mlaștini, stepe de arbuști și păduri halofile, habitate de apă dulce stătătoare, habitat de salină și mase de apă salmastră, habitate de lande și tufărișuri temperate, habitate de luncă și comunități de plante înalte (buruieni), habitate de pajiști mezofile, habitat de pădure de foioase temperat cu frunze căzătoare, habitate de păduri de luncă și arbuști, mlaștini și habitate caracteristice vegetației la mal de apă.

Există specii de floră și faună în județul Timiș care sunt caracteristice câmpiei, zonelor umede, zonelor de pădure, pajiștilor naturale. Printre speciile de floră identificate și cu importanță ecologică putem menționa: Ophioglossum vulgatum - limba șarpelui, Pteridium aquilinum - feriga de câmp, Asplenium ruta-muraria - rugina grâului, Dryopteris filix-mas - feriga, Salvinia natans - feriga plutitoare, Alnus glutinosa - aninul negru, Quercus cerris - stejarul turcesc etc. Printre speciile de floră pentru care s-a declarat rezervație botanică națională în județ: Frittilaria meleagris - laleaua pestriță, Narcissus stellaris subsp poeticus - narcisa, Stipa capillata - iarbă perenă, Agropyron cristatum - iarbă cu creastă.

Speciile de plante de interes comunitar identificate sunt: Salvinia natans - feriga plutitoare și Trapa natans - colțul-babei de apă. Aceste specii au fost identificate în zona protejată Mlaștinile Satchinez.

Avifauna județului Timiș este reprezentată de multe specii, printre care: Ardea cinerea - bătlanul gri, Ardeola ralloides - bătlanul galben, Nycticorax nycticorax - bătlanul de noapte, Botaurus stellaris - buhaiul de baltă, Ardea purpurea - bătlanul roșcat, Ixobrychus minutus - bătlanul mic, Egretta alba - stârcul mare, Egretta garzetta - stârcul mic, Ardea purpurea - bătlanul roșcat, Podiceps cristatus - corcodelul mare crestat, Podiceps nigricollis - corcodelul cu gât negru, Phalacrocorax pygmeus - cormoranul mic, Anas querquedula - cerceta carretona, Anas strepera - rața pestriță, Aythya ferina - rața sălbatică, Aythya nyroca - rața feruginoasă, Anas crecca - lișița comună, Anas clypeata - lopătarul nordic, Anas penelope - rața fluierătoare, Circus aeruginosus - eretele vestic de mlaștină, Circus cyaneus - eretele nordic, Falco subbuteo - șoimul migrator, Falco vespertinus - șoimul cu gheare roșcate, Falco tinnunculus - vânturelul, Buteo buteo - șorecarul comun, Buteo lagopus - șorecarul încălțat, Accipiter nisus - păsărarul nordic, Accipiter gentilis - porumbarul nordic, Perdix perdix - potârnichea etc.

Ihtiofauna județului Timiș este reprezentată de speciile: Aspius aspius (vipera), Zingel zingel (pietrarul comun), Gymnocephalus baloni (ghiborțul Balon), Gobio albipinnatus (porcușorul alb), Rhodeus sericeus amarus (amur bilterling), Misgurnus fossilis (țiparul), Sabajewia aurata (grindelul auriu), Cobitis taenia (grindelul crestat), Zingel streber (streber), Gobio Kessleri (porcușorul Kessler). Printre speciile de amfibieni și reptile: Bombina Bombina (broasca râioasă), Emys orbicularis (broasca țestoasă de iaz), Salamandra salamandra (salamandra), Triturus dobrogicus (tritonul crestat de Dunăre). Specii nevertebrate: Carabus hungaricus, Lycaena disappear, Gortyna borellii lunata, Arytrura musculus. Speciile de faună protejate strict în județul Timiș sunt: Lynx lynx - linxul, Ursus arctos - ursul brun, Lupus canis - lupul și Felis silvestris - pisica sălbatică.

Arii naturale protejate

În scopul asigurării măsurilor speciale de protecție și conservare în situ a bunurilor patrimoniului natural, în România au fost desemnate următoarele categorii de arii naturale protejate:

- a) de interes internațional: situri naturale ale patrimoniului natural universal, geoparcuri, zone umede de importanță internațională, rezervații ale biosferei;
- b) de interes comunitar sau situri "Natura 2000": situri de importanță comunitară, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică;
- c) de interes național: rezervații științifice, parcuri naționale, monumente ale naturii, rezervații naturale, parcuri naturale;
- d) de interes județean sau local: stabilite numai pe domeniul public/privat al unităților administrativ-teritoriale, după caz.

În continuare sunt prezentate ariile naturale protejate de interes internațional și comunitar (a & b).

a) Arii naturale protejate de interes internațional

Rezervații ale Biosferei

Parcul Național Retezat, fiind și Rezervație a Biosferei, inclus în rețeaua internațională a rezervațiilor biosferei de către Comitetul UNESCO „*Omul și Biosfera*” (1979) este localizat în partea vestică a României (este cel mai vechi parc național din România, fiind astfel declarat prin lege în anul 1935). Acest parc este destinat conservării frumuseților acestor munți și a florei endemice de aici. Altitudinile variază între 794m și 2.509m.

Inima rezervației este cercul glaciar al Bucurei, unde s-a înființat, în 1955, o zonă științifică (rezervație integrală), în care pășunatul, pescuitul, vânătoria și exploatarea forestieră sunt interzise.

Parcul Retezat este renumit prin diversitatea floristică, adăpostind aproape 1.190 specii de plante superioare din cele peste 3.450 cunoscute în România. Fauna este reprezentată de cerb, căprioară, capra neagră, marmota, mistrețul, ursul, jderul, pisica sălbatică, cocoșul de munte, ierunca, vulturul sur, acvila de munte.

În arealele calcaroase se întâlnește vipera. Păstrăvii populează lacurile și râurile. În parc se fac cercetări asupra florei, vegetației, faunei agropastorale și cinegetice.

Situri Ramsar

Parcul Natural Porțile de Fier corespunde categoriei V IUCN: "Peisaj protejat: arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere".

Pe teritoriul Parcului Natural Porțile de Fier s-au declarat două arii de protecție specială avifaunistică, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene NATURA 2000 în România, respectiv:

- ROSPA0026, *Cursul Dunării-Baziaș-Portile de Fier*, în suprafață de 10124.4ha;

- ROSPA0080, *Munții Almăjului-Locvei*, în suprafață de 118141.6ha.

De asemenea, s-a declarat ca sit de importanță comunitară, ROSCI0206 Porțile de Fier, parte integrantă a rețelei ecologice europene NATURA 2000, în suprafață de 124293.0 ha.

Parcul Natural Porțile de Fier se remarcă printr-o luxuriantă biodiversitate, fapt ce a făcut ca aceasta arie naturală protejată să fie recunoscută atât pe plan național, cât și internațional. Condițiile climatice, pedologice, petrografice, geomorfologice, influența Dunării asupra acestora, dar și contextul social au creat locuri unice, care

au păstrat de-a lungul secolelor caracteristicile unor habitate specifice. În 18 ianuarie 2011 parcul a fost inclus pe lista zonelor umede de importanță internațională, fiind declarat sit Ramsar.

Parcul Natural Lunca Mureșului

Lunca Mureșului, cu o suprafață de 17.166ha, situată în vestul țării, pe teritoriile județelor Arad și *Timiș* reprezintă un ecosistem tipic de zonă umedă de mare diversitate, cu ape curgătoare și stătătoare, cu păduri (stejar pedunculat, frasin), galerii de sălcii și plopi, zăvoaie și șleauri de câmpie. Există suprafețe unde se întâlnesc plante erbacee rare sau pe cale de dispariție (plevița), un număr destul de mare făcând parte din „*Lista roșie a plantelor superioare din România*” ca specii vulnerabile: forfecuța balții, inarița, chiminul porcului, stupinisa, ștevia de baltă, cornaci. Ihtiofauna se caracterizează printr-o mare diversitate; numai aici, pe Mureș, există cosacul cu bot, morunașul, caracuda, somnul pitic, fusarul mare. Toate cele 6 specii de reptile și 9 specii de amfibieni, identificate până acum, sunt specii protejate, inclusiv pe plan internațional. Un număr de peste 200 de specii de păsări își află în Parcul Natural Lunca Mureșului loc de cuibărit și de pasaj, aproape toate fiind cuprinse în anexele Convenției de la Berna ca specii ocrotite; acvila țipătoare mică, cormoran mare, stârc de noapte, precum și efective mari de stârci cenușii, pescăruși râzători, stârcul și corcodelul mic, prigorii, cea mai mare colonie de lăstuni de mal de pe întregul curs al râului. Dintre mamifere se remarcă vidra, dar și un număr mare de cerb carpatin, lopătar, căprior, mistreț.

b) Arii naturale protejate de interes comunitar

Pe teritoriul Uniunii Europene este constituită rețeaua ecologică europeană coerentă de zone speciale de conservare, sub numele de "NATURA 2000" care cuprinde situri de importanță comunitară (SCI) și arii de protecție specială avifaunistică (SPA). Această rețea de situri va asigura menținerea sau, dacă este cazul, restabilirea tipurilor de habitate naturale și a habitatelor speciilor într-o stare de conservare favorabilă, pe cuprinsul ariilor lor de răspândire naturală. Ca stat membru al Uniunii Europene, România are obligația de a contribui la asigurarea biodiversității pe teritoriul Uniunii Europene prin conservarea habitatelor naturale precum și a faunei și florei sălbatice.

Situri de importanță comunitară

În județul *Timiș* sunt 5 situri de importanță comunitară: ROSCI0064 Defileul Mureșului Inferior; ROSCI0108 Lunca Mureșului Inferior; ROSCI0109 Lunca Timișului; ROSCI0115 Mlaștina Satchinez; ROSCI0250 Ținutul Pădurenilor.

In județul *Caras-Severin* sunt 15 situri de importanță comunitară: ROSCI0031 Cheile Nerei - Beușnița; ROSCI0226 Semenice - Cheile Carașului; ROSCI0069 Domogled - Valea Cernei; ROSCI0206 Porțile de Fier; ROSCI0217 Retezat; ROSCI0052 Dăncioanea; ROSCI0219 Rusca Montană; ROSCI0032 Cheile Rudăriei; ROSCI0126 Munții Țarcu; ROSCI0284 Cheile Teregovei; ROSCI0292 Coridorul Rusca Montană - Țarcu - Retezat; ROSCI0361 Râul Caraș; ROSCI0375 Râul Nera între Bozovici și Mocerș; ROSCI0385 Râul Timis între Rusca și Prisaca; ROSCI0355 Podișul Lipovei - Poiana Ruscă.

In judetul Mehedinti sunt 5 situri de importanta comunitara: *ROSCI0045* Coridorul Jiului; *ROSCI0069* Domogled—Valea Cernei; *ROSCI0173* Pădurea Stârmina ; *ROSCI0198* Platoul Mehedinți; *ROSCI0206* Porțile de Fier.

Arii de protecție specială avifaunistică

În județul Timis sunt 6 arii de protecție specială avifaunistică: *ROSPA0047* Hunedoara Timișană; *ROSPA0069* Lunca Mureșului Inferior; *ROSPA0078* Mlaștina Satchinez; *ROSPA0079* Mlaștinile Murani; *ROSPA0095* Pădurea Macedonia; *ROSPA0029* Defileul Mureșului Inferior si Dealurile Lipovei.

In judetul Caras-Severin sunt 7 arii de protecție specială avifaunistică: *ROSPA0020* Cheile Nerei - Beușnița; *ROSPA0086* Munții Semenic - Cheile Carașului; *ROSPA0035* Domogled - Valea Cernei; *ROSPA0080* M-ții Almăjului Locvei; *ROSPA0084* Munții Retezat; *ROSPA0026* Cursul Dunării - Baziaș - Porțile de Fier; *ROSPA0149* Depresiunea Bozovici

In judetul Mehedinti sunt 5 arii de protecție specială avifaunistică: *ROSPA0011* Blahnița; *ROSPA0026* Cursul Dunării-Baziaș-Portile de Fier; *ROSPA0035* Domogled-Valea Cernei; *ROSPA0046* Gruia-Gârla Mare; *ROSPA0080* Munții Almăjului-Locvei.

Tendinte probabile - presiuni si masuri de control

Presiuni

Diversitatea biologică este într-o continuă amenințare din cauza intensificării activităților economice ce exercită presiuni puternice asupra mediului.

Consecințele majore asupra biodiversității se regăsesc într-o seamă de modificări semnificative de ordin calitativ și cantitativ în structura și funcționarea ecosistemelor. Din perspectiva principiilor și obiectivelor de conservare și utilizare durabilă a componentelor biodiversității, principalele consecințe relevante sunt:

- manifestarea unui proces activ de erodare a diversității biologice care se exprimă prin dispariția sau reducerea efectivelor unor specii, în special mamifere și păsări;
- fragmentarea habitatelor multor specii și întreruperea conectivității longitudinale (prin bararea cursurilor de apă) și laterale (prin îndiguirea zonelor inundabile,
- blocarea sau restrângerea drastică a rutelor de migrație a speciilor de pești și a accesului la locurile potrivite pentru reproducere și hrănire);
- restrângerea sau eliminarea unor tipuri de habitate sau ecosisteme din zonele de tranziție (perdele forestiere, aliniamente de arbori, zone umede din structura marilor exploatații agricole sau a marilor sisteme lotice) cu efecte negative profunde asupra diversității biologice și a funcțiilor de control al poluării difuze, eroziunii solului, scurgerilor de suprafață și evoluției unde de viitură, controlului biologic al populațiilor de dăunători pentru culturile agricole, reîncărcării rezervelor sau corpurilor subterane de apă;

- modificarea amplă, uneori dincolo de pragul critic, a congraficției structurale a bazinelor hidrografice și a cursurilor de apă, asociată cu reducerea semnificativă a capacității sistemelor acvatiche de a absorbi presiunea factorilor antropici care operează la scara bazinului hidrografic și cu creșterea vulnerabilității lor și a sistemelor socio-economice care depind de acestea;
- destructurarea și reducerea capacității productive a componentelor biodiversității din sectorul agricol; impactul asupra peisajului.

Turismul necontrolat practicat intens creează un impact negativ asupra componentelor biodiversității, prin deteriorarea și degradarea florei sălbatice, perturbarea speciilor de animale, degradarea solurilor în pantă prin nerespectarea traseelor marcate, precum și prin câmpuri și focuri deschise în locuri nepermise, aruncarea de deșeuri menajere în spațiile neamenajate în acest scop. Toate acestea au determinat o mare presiune asupra cadrului natural, ducând la degradarea acestuia, fiind necesară astfel implementarea conceptului de ecoturism, nu numai în ariile naturale protejate, ci și în afara acestora.

Extinderea intravilanului în interiorul ariilor naturale protejate sau în imediata vecinătate a acestora generează o presiune uriașă asupra ariilor naturale protejate. Exploatarea excesivă a unor resurse naturale și fragmentarea unor habitate naturale periclitează viața sălbatică.

Drept urmare, conservarea biodiversității trebuie realizată în baza unui management eficient și durabil al componentelor capitalului natural, iar asigurarea unui regim de protecție pentru speciile vulnerabile, endemice sau pe cale de dispariție se poate face prin instituirea de arii naturale protejate.

Ținând seama de importanța deosebită a capitalului natural și având în vedere dezvoltarea durabilă a colectivităților umane, este imperios necesară conservarea biodiversității, ca o condiție esențială pentru generațiile viitoare.

Masuri de control

Toate activitățile care ar putea avea un impact semnificativ asupra biodiversității sunt supuse evaluărilor specifice (evaluare de mediu pentru planuri și programe, evaluarea impactului asupra mediului pentru proiecte și evaluarea adecvată) și se eliberează actul de reglementare numai după ce se atestă, prin rapoartele întocmite de către firmele sau persoanelor fizice acreditate de Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, că respectivele activități nu au impact semnificativ asupra mediului și asupra biodiversității.

Prin implementarea cerințelor de evaluare adecvată a efectelor potențiale ale planurilor/ programelor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, se asigură că niciun plan/ program sau proiect nu poate afecta în mod semnificativ aria naturală protejată de interes comunitar, singur sau în combinație cu alte planuri/proiecte, care se află în procedură de reglementare sau sunt prevăzute în strategii de dezvoltare. De asemenea, se stabilesc și se urmăresc indicatorii de monitorizare ai speciilor și habitatelor pentru activitățile ce se desfășoară în arii protejate.

Evaluarea impactului asupra biodiversității se bazează pe criteriile de evaluare care fac referire la :

- Gradul de afectare a speciilor și habitatelor naturale din teritoriul de impact;
- Modificarea parametrilor ecosistemici;
- Fragmentarea ecosistemică;
- Măsurile de reducere a impactului .

Activitățile care au parcurs procedura de reglementare din punct de vedere al protecției mediului, se supun măsurilor de protecție și conservare impuse prin actul de reglementare, astfel încât impactul să fie diminuat.

Peisajul

Cele trei componente ale peisajului, care confera unicitatea și atractivitatea acestuia sunt:

- elementele culturale (așezări, infrastructură, construcții, activități umane),
- biodiversitatea și
- structura geomorfologică (relief, caracteristici geologice, hidrologice).

Un rol important în cadrul elementelor peisajului este reprezentat de patrimoniul cultural, prin monumentele istorice.

Patrimoniul cultural

Din punct de vedere structural, monumentele sunt grupate pe patru categorii, în funcție de natura lor:

- I. Monumente de arheologie
- II. Monumente de arhitectură
- III. Monumente de for public
- IV. Monumente memoriale și funerare

Din punct de vedere valoric, lista monumentelor istorice cuprinde următoarele categorii:

- Categoria A - monumente de interes național
- Categoria B - monumente de interes local

[Lista completă](#) este menținută și actualizată periodic de către Ministerul Culturii din [România](#), prin intermediul [Institutului Național al Patrimoniului](#), ultima versiune datând din [2010](#). Această listă cuprinde și actualizările ulterioare, realizate prin ordin al ministrului culturii.

În conformitate cu cea mai recentă actualizare aprobată prin Ordinul Ministrului nr. 2.361/2010, pe teritoriul României, care este parte a programului, se află 1740 monumente istorice, repartizate pe județe, așa cum se arată în tabelul de mai jos.

Tabel: Numărul monumentelor istorice localizate în zona românească a Programului

Numărul Monumentelor Istorice din regiunea transfrontalieră a României	
Județ	Număr
Timis	338
Caras-Severin	833
Mehedinți	569
TOTAL	1740

În fiecare dintre cele trei județe ale României incluse în program, există obiective ce aparțin patrimoniului cultural care vor fi analizate în detaliu, după caz, în momentul în care se cunosc locațiile acțiunilor propuse în program.

În continuare sunt menționate câteva dintre cele mai cunoscute obiective situate în zona eligibilă a programului.

Cetatea Severinului

Cetatea Severinului - sau mai degrabă ruinele cetății se află în parcul Dragalina din orașul Drobeta Turnu-Severin. În tot evul mediu cea mai importantă cetate din zona a fost Cetatea Severinului, iar timp de trei secole a jucat un rol deosebit, fiind o poartă de legătură între Europa răsăriteană și cea apuseană.

Ruinele care se văd astăzi nu provin doar de la o singură construcție. Existau două incinte, una interioară și alta exterioară, cea din urmă înprejmuită de un sant.

Ca urmare a săpăturilor s-au scos la iveală o serie de turnuri patrulate care flanchează curtea interioară; două sunt așezate pe latura care flanchează incinta interioară, două sunt așezate pe latura sudică în capetele extreme, iar alte două situate pe latura interioară a zidului de apărare. Din turnul ce se află în partea de nord-est se mai păstrează un perete, ce ajunge până la înălțimea a trei etaje, el având 11 m, o lungime de 9 m și o lățime de 2,5 m.

Pe platou, în interiorul cetății, se păstrează ruinele unei biserici mai vechi,

degajate cu ocazia sapaturilor. Pe platou, sapaturile au scos la iveala ateliere de confectionat materiale de razboi: un cuptor de paine si urmele unei asezari incendiate. Pe baza stirilor documentare, cetatea a durat incepand din sec. al XIII-lea si pana in 1524 cand a fost distrusa de turci.

Castrul Roman Drobeta

Vestigiile Castrului roman Drobeta, Podului lui Traian si Turnului lui Sever, se pot vedea si astazi.

Drobeta a fost prima cetate din piatra ridicata in Dacia (103-105), un castru roman de aparare, initial fiind construit pentru a adaposti 500 de soldati care asigurau paza podului.

Se vad si azi fundatiile (refacute de Constantin cel Mare) pe o suprafata de 2 hectare, cu cele patru porti laterale, cu locuinte, cazami, depozite de arme, strazi.

In centrul castrului cladirea pretorului (comandantului) a popositi imparatul Traian in iarna anului 105.

La vest de castru, pe malul Dunarii, se vad ruinele termelor (bailor) romane s-au gasit in ziduri caramizi cu stampila legiunii a V-a Macedonica, semn al datarii constructiei bailor in acelasi timp cu constructia castrului si a podului.

Podul lui Traian

Podul lui Traian a fost construit în numai trei ani (103-105) după planurile celebrului arhitect, Apolodor din Damasc, fiind considerat cea mai îndrăzneată lucrare inginerască a antichității romane.

Podul a fost ridicat pe 20 de piloni din blocuri de piatră, fiind lung de 1.135 m, lat de 14,55 m și înalt de 18,60 m, la capete având câte un portal monument, ale căror relicve se vad pe ambele maluri ale Dunării. Pentru partea lemnoasă a construcției s-au folosit stejarii de pe 200 de hectare de pădure.

Castelul Huniade (Castell Huniazilor)

Castelul Huniade sau Castelul Huniazilor este un monument istoric și cea mai veche clădire din Timisoara, construit între anii 1443 - 1447 de către lanca de Hunedoara, pe ruinele unui vechi castel din secolul XIV (construit în timpul domniei regelui Carol Robert de Anjou). Astăzi adăpostește Muzeul Banatului.

Între 1441 și 1456, comite de Timisoara a fost lanca de Hunedoara. Acesta și-a stabilit aici reședința și a dispus edificarea unui nou castel, pe ruinele vechiului palat-castel regal, grav avariat de un cutremur. O contribuție la edificarea lui a fost adusă de arhitectul italian Paolo Santini de Duccio, aflat în acea perioadă în serviciul lui lanca de Hunedoara.

Atât castelul cât și fortificațiile orașului au fost dotate cu turnuri în plan semicircular adaptate artileriei. Castelul a servit drept reședință nobiliară pentru toți regii care, până în 1552, au poposit la Timisoara. În perioada ocupației otomane (1552-1716), castelul a servit drept reședință a beglerbegilor Pasalacului de Timisoara.

În ciuda numeroaselor modificări, castelul și-a păstrat organizarea în jurul unei curți patrulate, poziția turnului-donjon și "Sala Cavalerilor", detalii care se regăsesc și la Castelul Corvinestilor de la Hunedoara. Fațada principală a fost refăcută într-un stil romantic.

Ferestrele, terminate în arc în plin cintru dar cu decoratie neogotică deasupra, au luat locul orificiilor pentru piesele de artilerie iar fațada a fost realizată în cărămidă aparentă. Primul etaj, construit pe înălțimea a două caturi normale

contine doua sali boltite in stil neogotic, una cu trei nave, iar cealalta cu doua ce sunt construite din caramida si sustinute de un sir de coloane masive.

Cladirea se termina in plan vertical printr-un etaj mansarda iar din punct de vedere al plasticii exterioare, in partea superioara a fatadei se afla un coronament crenelat.

Turnul castelului este de forma rectangulara, de mica inaltime, cu ferestre mici si decorat cu creneluri la extremitatea superioara astfel incat acoperisul nu este vizibil. Intrarea principala a fost modificata si este flancata de doi pilastrii masivi ce au in partea superioara cate o colectie de arme specifice Evului Mediu care contribuie la aspectul gotic al castelului.

Cele doua capete ale fatadei principale sunt prevazute cu rezalituri, ale caror colturi sunt accentuate printr-o imitatie in tencuiala a sistemului constructiv din piatra.

Din 1947, castelul a fost atribuit Muzeului Banatului si gazduieste sectiile de istorie si de stiinte ale naturii. Castelul se afla din nou in renovare.

Palatul Lloyd

Palatul Lloyd este o cladire monumentala cu trei etaje, amplasata in Piata Victoriei din Timisoara.

Palatul a fost construit intre 1910-1912, dupa planurile arhitectului Leopold Baumhorn, stilul ales de arhitect fiind unul eclectic cu influente secesion. Aici a functionat la etajul I Bursa Agricola, societatea Lloyd, iar la etajele II și III erau locuinte.

La parterul cladirii se afla Café Lloyd, inainte de razboi Café Wien, locul de intalnire al elitei timișorene. Din 1948 adapostește sediul Rectoratului Universitatii Politehnica din Timișoara, iar la parter functioneaza restaurantul Lloyd.

Din luxul de odinioara se mai pastreaza astazi portiuni de lambriuri, oglinzi, ramașite din vitralii și cateva candelabre.

Palatul Baroc

Palatul Vechii Prefecturi, denumit si „Palatul Baroc”, reprezinta unul dintre cele mai valoroase monumente istorice ale Timisoarei.

Odata cu anul 1751, cand in Banat incepe separarea administratiei camerale de cea militara, inginerii militari devin preocupati de gasirea unui spatiu in interiorul Cetatii pentru resedinta casei guvernatorului. In momentul avansarii lucrarilor la Dom si fixarii formei Pietei Principale (astazi Piata Unirii) s-a ales si pozitia locuintei guvernatorului civil.

Cladirea era cunoscuta in anul 1752 ca si Casa Camerala Veche, iar in 1954 se transforma, fiind amenajata ca resedinta pentru presedintele administratiei civile, contele de Vilana Perlas. Noua denumire a monumentului este Palatul Presedintelui. Motivele decorative tradeaza o filiatie vieneză stransa, in care se recunoaste indeosebi modelul „Palatului Kinsky” din Viena.

Palatul Presedintelui apare drept una dintre cele mai reprezentative constructii din Timisoara secolului al XVIII-lea si confirma preocuparea administratiei vremii pentru infrumusetarea orasului. De altfel, aspectul cladirii este mentionat elogios in lucrarea lui Francisc Grisellini, Istoria Banatului Timisean, aparuta la Bucuresti in 1926.

La sfarsitul secolului al XIX-lea, arhitectul Jacques Klein transforma Palatul Presedintelui - devenit intre timp Casa Comitatului - si elimina elementele de decoratie baroca, mai ales la nivelul fatadelor. Cladirea isi pastreaza, in mare, aceasta forma si in ziua de astazi.

Caracteristicile constructiei au favorizat alegerea sa pentru functiunea de muzeu de arta, spatiile oferite de cladire putind fi adaptate cu minime modificari cerintelor de expunere ale muzeografiei contemporane.

Astfel, pe de o parte amplasamentul intr-un spatiu central si vast al nucleului istoric al orasului favorizeaza polarizarea interesului vizitatorilor, iar pe de alta parte, specificul arhitectural face posibila diversitatea functionala impusa de programul muzeal si accentuarea concordantei intre constructie si noua sa destinatie.

Cladirea Teatrului din Timisoara

Prima atestare a *teatrului in Timisoara* a fost in 1753. Intre 1761-1874, reprezentatiile teatrale se tineau in fosta cladire a magistratului rascian (astazi liceul Nikolaus Lenau), unde in 1846, Franz Liszt a sustinut 3 concerte, iar in 1847 Johann Strauss- fiul a dirijat un concert.

In 1868, trupa Pascaly, din care facea parte si Mihai Eminescu, a dat trei spectacole. Cladirea operei a fost construita intre anii 1872 și 1875, dupa designul arhitectilor vienezi Hellmer si Fellner in stil renascentist. Devastata de doua incendii, cladirea a fost reconstruita in perioada 1923-1928, cu exceptia partilor laterale. Fatada principala si sala de spectacole sunt in stil neobizantin, iar fatadele laterale in stilul renascentist original.

Cladirea gazduieste patru institutii culturale importante, Opera Romana, Teatrul National, Teatrul German de Stat si Teatrul Maghiar de Stat, Timisoara fiind singurul oras european unde functioneaza trei teatre de stat in limbi diferite.

Cetatea in stil Vauban

In perioada 1723-1765, in Timisoara s-a construit cea mai mare cetate in stil Vauban din tara noastra. Avea 9 bastioane si avea un important rol de aparare in secolele XVIII-XIX.

Totusi, la inceputul sec. XX, cetatea impiedica dezvoltarea orasului si s-a hotarat demolarea ei. Astazi, doar trei edificii din vechea cetate fortificata au mai ramas in picioare, capatand in timp diferite utilitati. Bastionul Theresia, odinioara "Provia Caseme" (magazia serviciului de aprovizionare), adaposteste in prezent librarii, biblioteci, restaurante si cafenele cochete sau sectii ale muzeelor

banatene.

Edificiul a suferit numeroase degradari la nivel structural (fisuri la nivelul arcadelor si al boltilor), este plin de igrasie si a fost "atacat" din punct de vedere biologic.

Domul sau Catedrala Episcopala Romano-Catolica

Domul sau Catedrala Episcopala Romano-Catolica a fost proiectat de Josef Emanuel Fischer von Erlach si construit intre anii 1736-1754. Biserica constituie cea mai valoroasa opera de arhitectura baroca din Timisoara.

Altarul principal, semicircular, realizat din marmura, e dedicat Sfintei Treimi si are la baza statui aurite de sfinti si de ingeri. Altarele interioare sunt in stil gotic, iar decoratiunile in stil baroc cu elemente rococo sunt create de artisti renumiti din Viena in sec. al XVIII-lea.

Ceasurile si orga sunt fabricate in atelierelor timisorene. Domul a servit ca depozit de sare, in anul 1849, fiind grav avariat, in timpul asediului, populatia care se afla intr-o stare critica, si-a cautat refugiul in cripta Domului, in aceasta fiind inmormintati episcopii, demnitarii si multe personalitati de vaza ale Banatului.

Ultima restaurare a Domului, ca si a celorlalte constructii din jurul sau, a avut loc intre anii 1981 - 1982

Episcopia Ortodoxa Sarba

Episcopia Ortodoxa Sarba se gaseste in Piata Unirii, langa Catedrala Episcopala Sarba. Eidficiul a fost construit intre anii 1745 - 1747 in stil baroc, iar fatada a fost transformata cu elemente de arhitectura sarba intre 1905-1906.

Acesta a functionat ca episcopie incepand cu secolul XVI, cand, pentru prima data, se gasesc marturii scrise despre aceasta in documentele vremii, si pana in timpul regimului comunist, cand institutia a fost coborata la rang de Vicariat.

Dupa primul razboi mondial, comunitatea bisericeasca a ortodocsilor sarbi din Banat este condusa de arhieri—administratori numiti de Biserica Ortodoxa Sarba, cu acordul statului roman. Arhiereul numeste un loctiitor arhieresc care conduce Episcopia.

Pe teritoriul episcopiei se afla 5 manastiri, toate de o mare importanta pentru istoria poporului sarb de pe aceste meleaguri. Manastirile Bazias si Zlatita au fost fondate, conform traditiei, de insusi Sfantul Sava.

Manastirile medievale Sf. Gheorghe si Bezdin sunt de o importanta covarsitoare mai ales pentru istoria Mitropoliei de Karlovci, dat fiind faptul ca au dat un numar important de ierarhi-episcopi si patriarhi.

In Timisoara, care a fost din cele mai vechi timpuri catedrala episcopilor ortodocsi sarbi, se afla astazi trei biserici ortodoxe sarbesti.

Cea mai importanta, Catedrala, reprezinta o bijuterie arhitectonica si artistica a orasului de pe Bega. Ea se afla in centru istoric al orasului, alaturi de cladirea impozanta a Palatului episcopal sarb, respectiv a Parohiei ortodoxe sarbe din Timisoara-Cetate.

Din punct de vedere al peisajului natural, pe partea română a PCT RO-RS IPA 2014-2020, există o varietate de peisaje: munți cu chei și canioane, dealuri și platouri, câmpii și eroziuni create de râuri, râuri și lacuri.

Pentru exemplificare, **județul Mehedinți** este caracterizat de minunatul peisaj al fluviului Dunărea și canionul său, diversitatea montană, prezența elementelor remarcabile de floră și faună, dintre care multe au fost incluse în cercetări științifice.

Lista de atracții peisagistice din zonă include:

- zona Porțile de Fier I, cu canionul Dunării, clisura cu Cazanul Mare și Mic, rezervoare, sistemul hidroenergetic și de navigație, viaductele construite peste văile sălbatice, orașul Orșova, ce răspândește un amfiteatru pe malul golfului Cerna.
- Ostrovul Șimian - o insulă în aval de Drobeta Turnu Severin, ce găzduiește citadela relocată a insulei sunken Ada-Kaleh.
- partea de nord a județului, caracterizată de peisaje frumoase. Include orașul Baia de Aramă și aproximativ 4 km nord-vest de Baia de Aramă, complexul carstic Ponoare, cu mai multe monumente naturale (podul natural de la Ponoare, lacurile carstice Zatonul Mare și Zatonul Mic, Peștera Ponoare și platoul de deasupra peșterii). Peștera Topolnița este situată, de asemenea, în această zonă, având o lungime explorată de 10.330 m, a doua cea mai mare din țară.

Tendinte probabile

În ultimele decenii, condițiile naturale și peisajul din România au fost influențate în mod deosebit de evoluția activităților economice, la care se adaugă creșterea economică a ultimilor ani, bazată pe o exploatare excesivă a resurselor naturale. În aceste condiții, multe specii de plante și animale sunt amenințate cu dispariția, iar modificarea peisajului reprezintă primul indicator al deteriorării mediului înconjurător.

Ecosistemele formate dintr-o mare varietate de specii, prezintă o probabilitate mai ridicată de a rămâne stabile, atunci când se înregistrează unele pierderi sau deteriorări, decât ecosistemele cu funcții reduse.

Fragmentarea habitatelor este cauzată de o întreagă serie de factori diferiți legați de schimbările în utilizarea terenurilor, printre care se numără extinderea urbană, infrastructurile de transport și intensificarea practicilor agricole sau silvice. Pierderea zonelor naturale are repercusiuni care se extind dincolo de dispariția speciilor rare.

Astfel, se impune asigurarea condițiilor naturale necesare printr-o abordare integrată a utilizării terenurilor prin:

- Îmbunătățirea conectivității între zonele naturale existente pentru a contracara fragmentarea și pentru a accentua coerența ecologică a acestora, de exemplu prin protejarea gardurilor vii, a fâșiilor de vegetație de pe marginea câmpurilor, a micilor cursuri de apă;
- Accentuarea permeabilității peisajului pentru a sprijini dispersarea speciilor, migrația și circulația, de exemplu prin utilizarea terenurilor într-un mod favorabil faunei și florei sau introducerea unor scheme ecologice agricole sau silvice care sprijină practicile agricole extensive;

- Identificarea zonelor multifuncționale. În astfel de zone, utilizarea terenurilor, care susține ecosistemele sănătoase, este favorizată în detrimentul unor practici distructive. De exemplu, acestea pot fi zone în care agricultura, silvicultura, activitățile de recreere și conservarea ecosistemelor funcționează toate în același spațiu. Astfel de combinații cu avantaje de ambele părți sau cu puține dezavantaje și numeroase avantaje pot aduce beneficii multiple nu numai celor care utilizează terenurile (fermieri, silvicultori, furnizori de servicii de turism etc.), ci și societății în ansamblu prin furnizarea de servicii valoroase ale ecosistemului precum purificarea apei sau îmbunătățirea solului și crearea unor spații atrăgătoare „de respiro”, de care oamenii să se bucure;
- Amenajarea teritoriului ghidat pe dezvoltarea de infrastructuri în afara siturilor sensibile, reducând astfel riscul fragmentării suplimentare a habitatelor.

Inundații și secete¹

Evenimente meteorologice extreme și dezastre naturale

Categoria evenimentelor meteorologice extreme ce pot cauza în România daune importante sau chiar dezastre naturale include fenomene precum: ploi abundente/inundații, surpări de teren, baraje de gheață pe cursurile de apă, grindină, furtuni cu descărcări electrice, polei, furtuni, avalanșe, furtuni de zăpadă, secetă, valuri de căldură, valuri de frig.

Conform cu datele Pool-ului de Asigurare împotriva Dezastrelor Naturale (PAID), pentru România, cea mai mare expunere la dezastre naturale este asociată cu cutremurele, inundațiile și căderile de teren, care pot cauza victime omenești și costuri economice ridicate în întreaga țară.

Clima

În zona transfrontalieră, clima este temperat-continentală cu veri foarte calde, cantități mici de precipitații și ierni reci marcate de intervale neregulate cu viscol puternic și încălziri frecvente. Unele influențe speciale au marcat teritoriul, și anume: influența mediteraneană în județul Mehedinți cu contraste puternice între temperaturile de iarnă și cele de vară.

În 2012, temperatura medie anuală la nivelul țării, 10°C, a fost cu 1,1°C peste standardul climatologic normal (1961-1990). Cantitatea anuală de precipitații, având valoarea medie pe țară 618,9 mm, a fost cu 3% sub standardul climatologic normal (1961-1990).

Fenomenele extreme documentate și consecințele lor sunt relevante pentru zona de interes. 2012 a fost un an în special remarcabil pentru temperaturile foarte scăzute și viscolul și furtunile de zăpadă masive din a doua jumătate a lunii ianuarie și începutul lui februarie. **Partea de sud a țării** a fost afectată de furtuni

¹ Sursa: „Starea mediului - Raport Final 2012” elaborat de Agenția Națională pentru Protecția Mediului din România.

de zăpadă, atunci când s-au format troiene din cauza vânturilor puternice care au pulberat zăpada. În unele zile s-a format asfalt alunecos, precum și ceață asociată cu înghețul. În ianuarie, cantitatea medie lunară națională de precipitații, 59,1 mm, a fost cu 59% mai mare decât standardul climatologic normal. Regimul de precipitații a fost predominant în exces în **jumătatea sudică a țării** și în zone limitate din restul țării.

De asemenea, în februarie, căderile masive de zăpadă și viscolul au determinat închiderea multor drumuri din toată România, unele comunități rămânând izolate și fără energie electrică, mii de oameni fiind închiși în casele acoperite de zăpadă, școlile și drumurile naționale au fost închise iar transportul feroviar anulat.

Tot în 2012, în lunile iulie și august, temperaturile extreme și lipsa precipitațiilor au cauzat incendii pe suprafețe mai mari de 200 ha de pădure, pajiște și vegetație uscată. Luna mai a fost caracterizată de ploi torențiale care, în special în a doua jumătate a lunii, au cauzat inundații în peste 100 de comunități din 20 de județe.

Prognoze climatice

Prognozele furnizate de diferite modele arată că schimbările regimului climatic din România sunt în ton cu tendințele globale, având în vedere contextul regional, cu creșteri mai mari de temperatură pe timpul verii. Astfel, România așteaptă o creștere a temperaturii medii anuale în comparație cu 1980-1990 similar cu regiunea europeană ca un întreg, cu ușoare diferențe între rezultatele modelării, pentru primele decenii ale secolului 21, și mai mari spre sfârșitul secolului..

Din perspectiva cantitativă, mai mult de 90% dintre modelele climatice prognozează, pentru perioada 2090-2099, secete dure pe timpul verii, în România, **în special în sud** (cu deviații negative în comparație cu perioada 1980-1990, mai mult de 20%). În ceea ce privește precipitațiile pe timp de iarnă, deviațiile sunt mai ușoare și incertitudinea mai mare.

Terenul agricol și vulnerabilitatea sa la schimbările climatice

Conform datelor pluviometrice, mai mult de 90% dintre modelele climatice prognozează, pentru perioada 2090-2099, secete dure pe timpul verii, în special în sudul și sud-estul României (cu deviații negative în comparație cu perioada 1980-1990, peste 20%). Cu privire la precipitațiile din timpul iernii, deviațiile sunt mai mici iar incertitudinea mai mare.

Agricultura reprezintă cel mai vulnerabil domeniu, studiile indicând următoarele aspecte²:

- În cazul culturilor de grâu, analiza rezultatelor simulate din două scenarii climatice regionale (2020-2050 și 2080-2099) arată o creștere în producția de grâu (în medie cu 10,3% - 34,8% din nivelurile actuale conform cu modificarea factorului genetic de iarovizare și perioada de lumină) și o dezvoltare mai rapidă a culturii, respectiv cu 8-21 de zile mai devreme, în comparație cu perioada actuală și regiunea agricolă, creșterea ce apare în zonele de sud și de sud-est unde tendința de creștere a valorilor termice este mai evidentă și, drept rezultat, forțează mai intens procesele vegetative.

² Conform cu studiul Institutului Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor din România „Impactul schimbărilor climatice și a directivei cadru asupra costurilor și resurselor de apă din sud-estul României”, care a început în 2011 și se va desfășura până în 2014

- Rezultatele simulate pentru zona agricolă din sudul României indică faptul că varietățile de grâu cu cerințe medii de iarovizare și cerințe de fotoperioadă de la mici la reduse sunt cea mai bună combinație pentru asigurarea celei mai bune utilizări a resurselor climatice viitoare, ceea ce permite randamente constante și o variabilitate anuală redusă. Producția ridicată de grâu din cadrul schimbării climatice se datorează efectului pozitiv al nivelului de CO₂ atmosferic ridicat asupra fotosintezei, ceea ce contracarează efectul negativ al scurtării sezonului de creștere din cauza temperaturii ridicate în aer.
- În cazul culturilor de porumb, în partea de sud a României, conform cu proiecțiile climatice pentru perioada 2020-2050, scurtarea sezonului de creștere în medie cu 20-37 zile poate fi produsă, din cauza temperaturii ridicate a aerului și astfel scăderii producției cu 14% până în 2020 și cu 21% până în 2050, ca rezultat al deficitelor de apă în sol ridicate, în special în faza de umplere a grânelor (iulie - august). Porumbul, deoarece este o plantă C₄, beneficiază mai puțin de efectul concentrației ridicate de CO₂ asupra fotosintezei.

Eroziunea și contaminarea solului

Conform cu datele provizorii, diferite procese de taluzare afectează 3.372.916 ha, din care 664.879 la nivel excesiv - puternic. Dintre acestea, zone vaste afectate de eroziune și alunecări de teren se găsesc și în regiunea de dezvoltare vest (329238 ha), unde se află două dintre județele eligibile (Caraș-Severin și Timiș).

Alte procese naturale și/ sau antropogene ce afectează calitatea solului sunt consolidarea primară și/ sau secundară, inventariată pentru 1.553.276 ha, din care consolidare foarte puternică și excesivă pe o suprafață de 214.081 ha. Cele mai mari suprafețe se găsesc în Regiunea de Dezvoltare Vest (32,4%).

Apa

Apele de suprafață

În continuare se prezintă starea cursurilor de apă monitorizate și evaluate în 2012 cu privire la potențialul ecologic/ starea ecologică, pe bazinele râurilor. (*Sursa: Administrația Națională „Apele Române”*).

Bazinele hidrografice Vega - Timiș - Caraș

a) *Starea ecologică a corpurilor naturale de apă de suprafață - râurile monitorizate în bazinele hidrografice Bega - Timiș - Caraș.*

În cadrul bazinelor hidrografice Bega - Timiș - Caraș, au fost evaluate 25 de corpuri de apă naturale - râuri, însumând 1.005,89 km. Din cei 1.005,89 km monitorizați, repartiția pe lungimi în raport cu starea ecologică este următoarea:

- 882,86 km (87,77%) în stare ecologică bună, și
- 123,03 km (12,23%) în stare ecologică moderată.

b) *Potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafață puternic modificate (CAPM) - râuri monitorizate în bazinele hidrografice Bega - Timiș - Caraș.*

În cadrul bazinelor hidrografice Bega - Timiș - Caraș, au fost evaluate 13 de corpuri de apă puternic modificate, insumând 478.91 km. Din cei 478.91 km pentru care s-a evaluat potențial ecologic pe baza datelor de monitoring, repartiția pe lungimi în raport cu potențialul ecologic este următoarea:

- 257,56 km (53,78%) în potențial ecologic bun (PEB), și
- 221,35 km (46,22%) în potențial ecologic moderat (PEMo).

c) *Potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafață artificiale - monitorizate în bazinele hidrografice Bega - Timiș - Caraș.*

La nivelul bazinelor hidrografice Bega - Timiș - Caraș a fost monitorizat 1 corp de apă artificial (CAA) având o lungime de 43,98 km. Din punct de vedere al potențialului ecologic, toți cei 43,98 km (100) s-au încadrat în potențialul ecologic moderat.

Bazinele hidrografice Nera - Cerna

a) *Starea ecologică a corpurilor naturale de apă de suprafață - râuri, monitorizate în bazinele hidrografice Nera-Cerna.*

În cadrul bazinelor hidrografice Nera-Cerna, au fost evaluate pe baza datelor de monitorizare 8 corpuri de apă naturale - râuri, pe o lungime de 493,78 km. În urma evaluării a rezultat că cei 493,78 km s-au încadrat în starea ecologică bună.

b) *Potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafață puternic modificate (CAPM) - râuri, monitorizate în bazinele Nera - Cerna*

În cadrul bazinelor hidrografice Nera - Cerna, au fost evaluate 3 corpuri de apă puternic modificate, insumând 45,51 km. Din cei 45,51 km pentru care s-a evaluat potențial ecologic pe baza datelor de monitoring, repartiția este următoarea:

- 39,63 km (87,08%) în potențial ecologic bun, și
- 5,88 km (12,92%) în potențial ecologic moderat.

Bazinul hidrografic Dunăre

Fluviul Dunărea este atât linia de frontieră dintre România și Republica Serbia cât și una dintre principalele trăsături de mediu din regiune.

În întreaga porțiune română a bazinului hidrografic al Dunării, au fost evaluate pe baza monitorizării un număr total de 54 de corpuri de apă - râuri (în afară de corpurile de apă localizate pe cursul principal al fluviului Dunărea și pe cele trei brațe principale).

a) *Starea ecologică a corpurilor de apă de suprafață - râuri monitorizate în bazinul hidrografic Dunăre.*

Repartiția celor cca 715 km monitorizați și evaluați în raport cu starea ecologică este următoarea:

- 215 km (30,1%) în stare ecologică bună, și
- 500 km (69,9%) în stare ecologică moderată.

b) Potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafață - puternic modificate și artificiale în bazinul hidrografic Dunăre.

Cei cca 242 km monitorizati si evaluati in raport cu potențialul ecologic s-au încadrat în potențial ecologic moderat.

Apele subterane

În anul 2012, pentru cele 140 de corpuri de apă subterane existente în România, monitorizate din totalul de 142 de corpuri existente, 1307 puncte de monitorizare (puțuri, izvoare, canale colectoare, fântâni) au fost observate pentru evaluarea preliminară anuală a stării chimice. Cele două corpuri nemonitorizate sunt situate în zone montane greu accesibile sau au un număr redus de puțuri cu influx de apă.

Calitatea apei subterane din zona de program monitorizată în 2012 a stabilit clasificarea stării corpurilor de apă subterană în „bună” și „slabă”, conform cu tabelul de mai jos.

Rezultatele monitorizării calității apei subterane în 2012 în zona programului (RO)

Bazinul/ zona hidrografică	Numărul de corpuri de apă subterană monitorizate	Stare chimica		Corp de apă in stare chimică slabă	Indicatorii care declanșează clasificarea slabă
		Bună	Slabă		
S.H.BANAT	20	18	2	ROBA01	NO3
				ROBA02	NO3; Pb

În ceea ce privește poluarea apei, substanțele nutritive identificate cel mai frecvent sunt diferitele forme de azot și fosfor (nitrați, nitriți, amoniac, azot organic din resturi de plante și alți compuși organici și fosfați). Între cele mai mari concentrații de nitrați înregistrate în 2012, sunt cele din regiunea hidrografică Banat, în puțurile de control al poluării aflate în corpurile de apă RABA01, ROBA02 și ROBA03.

Tendinte

Directiva Cadru 60/2000/CE în domeniul apei constituie o abordare nouă în domeniul gospodăririi apelor, bazându-se pe principiul bazinal și impunând termene stricte pentru realizarea programului de măsuri.

Obiectivul central al Directivei Cadru în domeniul Apei (DCA) este acela de a obține o „stare bună” pentru toate corpurile de apă, atât pentru cele de suprafață cât și pentru cele subterane, cu excepția corpurilor puternic modificate și artificiale, pentru care se definește „potențialul ecologic bun”. Conform acestei Directive, Statele Membre din Uniunea Europeană trebuie să asigure atingerea stării bune a tuturor apelor de suprafață până în anul 2015, mai puțin corpurile de apă pentru care se cer excepții de la atingerea obiectivelor de mediu.

Evenimente de poluare industrială și contaminare

Conform cu ultimul Raport Național de Mediu privind starea mediului, în 2012 nu au avut loc evenimente de poluare a mediului în niciuna dintre cele două regiuni de

dezvoltare implicate în Programul IPA de Cooperare Transfrontaliera Romania-Republica Serbia 2014-2020.

2.4 Orice probleme de mediu existente care sunt relevante pentru plan sau program inclusiv, în special, cele legate de orice zone de importanță specială de mediu, precum zonele desemnate în conformitate cu Directivele 79/409/CEE și 92/43/CEE.

Proiectul PO propus evidențiază următoarele puncte-cheie tari și slabe asociate mediului din zona studiată:

- Segmentarea terenurilor și acoperirea cu agricultură domină în nord-vest și zonele montane și de pădure domină în sud-est, cu o concentrare a activității umane (ex. mine);
- Mediu natural bogat și patrimoniu cultural cu multe atracții mici și dispersate care sunt afectate de abandon în zonele periferice sau de supra-exploatare în câmpii;
- Număr mare de regiuni NATURA 200 și Zone Naturale Protejate ce acoperă o mare parte din suprafața programului;
- Râuri și corpuri de apă modificate în mare parte și cu potențial ecologic slab adus de deversările agricole, industriale și municipale;
- Nivel relativ redus al serviciilor de aprovizionare cu apă și epurare în special în zonele rurale și dificultăți de depășire a acestora cu abordări convenționale;
- Infrastructura de mediu este deseori depășită, slabă și cu perspective limitate de finanțare dincolo de exploatarea și întreținerea rudimentară;
- Tratarea deșeurilor municipale este în formare și se bazează pe depozite de deșeuri simple sau gropi necontrolate;
- Poluarea aerului în centre urbane drept consecință a traficului și a standardelor insuficiente cu privire la emisiile industriale;
- Focare și riscuri de mediu, în special datorită activității industriale și mineritului din trecut și din prezent, în multe cazuri în zonele izolate cu mecanisme insuficiente de protecție civilă;
- Riscuri de inundații (fluviale și aluviuni) în diferite părți ale zonei programului;
- Sisteme de conștientizare a inundațiilor și îmbunătățirea protecției la dezastre și conectare la rețele europene dar încă subdezvoltate la nivel local

3 OBIECTIVE DE MEDIU RELEVANTE ȘI EVALUAREA STRATEGIEI PROPUSE URMĂRITE ÎN CADRUL PROGRAMULUI

3.1 Obiective de protejare a mediului, stabilite la nivel internațional, comunitar sau la nivelul Statului Membru, care sunt relevante pentru plan sau program

Cel mai important cadru de referință pentru mediu pentru Programul IPA CBC România - Serbia 2014-2020 este reprezentat de prioritățile definite în pilonul de mediu al Strategiei UE pentru Regiunea Dunării. Pilonul de mediu EUSDR se concentrează pe trei Domenii Prioritare care trebuie integrate cu alte politici:

- Restaurarea și menținerea calității apelor,
- Gestionarea riscurilor de mediu;
- Conservarea biodiversității, peisajelor și calității aerului și solului.

Obiectivele specifice pentru domeniile prioritare de mai sus sunt:

1. Realizarea obiectivelor de management stabilite în Planul de Management pentru Bazinul Fluviului Dunărea
2. Reducerea nivelurilor de nutrienți din fluviul Dunărea pentru a permite recuperarea ecosistemelor Mării Negre la condiții similare celor din perioada anilor 1960.
3. Protejarea populațiilor viabile ale speciilor de sturion din Dunăre
4. Elaborarea, adoptarea și implementarea planurilor de management sub-bazinal, precum sub-bazinele Sava, Tisa și Prut.
5. Implementarea planurilor de management al riscurilor de inundație pe Dunăre - ce trebuie pregătite până în 2015 în baza Directivei privind Inundațiile - care vor include reducerea semnificativă a riscului de inundație până în 2021, luând în considerare și eventualele impacturi ale schimbării climatice
6. Actualizarea inventarului de puncte de risc accidental la nivelul Bazinului Dunării până în 2013
7. Oprirea deteriorării în starea tuturor speciilor și habitatelor acoperite de legislația naturală UE și realizarea unei îmbunătățiri semnificative și măsurabile, adaptate la nevoile speciale ale Regiunii Dunării până în 2020.
8. Protejarea populațiilor viabile ale speciilor de sturion din Dunăre și alte specii de pești indigene până în 2020.
9. Reducerea cu 25% a zonei afectate de eroziunea solului ce depășește 10 tone pe hectar până în 2020.
10. Până în 2020, ecosistemele și serviciile lor sunt menținute și dezvoltate prin înființarea unei infrastructuri verzi și restaurarea a cel puțin 15% din ecosistemele degradate.
11. Până în 2020, speciile externe invazive și căile lor sunt identificate și prioritizate, speciile de prioritate sunt controlate și eradicate, iar căile sunt gestionate pentru a preveni introducerea și stabilirea unor noi specii externe invazive.

3.2 Modul în care obiectivele relevante de mediu și orice considerente de mediu au fost luate în considerare în timpul pregătirii

Sumar

Am evaluat programul propus în relație cu cele 11 ținte specificate mai sus, definite în pilonul de mediu al Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR).

Am constatat că programul propus - în special Axa Prioritară 2 „Protecția mediului și managementul riscurilor” sprijină indirect prioritățile de mediu ale EUSDR. Cu

toate acestea, există o cale de îmbunătățire a legăturilor prin adresarea directă a problemelor priorităților de mediu EUSDR care sunt importante direct pentru zona studiată. Aceasta este în special importantă pentru

- crearea sistemelor de monitorizare și management al resurselor de mediu,
- crearea sistemelor de management al riscurilor de mediu și pregătirea pentru situații de urgență,
- îmbunătățirea interoperabilității transfrontaliere a organizațiilor și organismelor implicate în sistemele de recuperare și management al dezastrelor și pregătirea pentru situații de urgență, și
- intervenții de creștere a conștientizării publice și de dezvoltare a capacităților.

Evaluarea noastră detaliată și recomandările sunt furnizate în tabelul de mai sus. Pentru a facilita citirea, am folosit următoarele culori pentru a indica relație pe care am constatat-o:

Relație directă, cu sprijin puternic

Relație directă, cu contradicție puternică

Relație indirectă cu posibil sprijin

Relație indirectă cu posibilă contradicție

Fără relație

Relația dintre rezultatele programului propus și obiectivele de mediu în baza Strategiei UE pentru Regiunea Dunării

Rezultatele vizate în baza Programului IPA CBC România - Serbia	Obiective de mediu conform cu Strategia UE pentru Regiunea Dunării											Comentarii și recomandări	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
Obiectivul specific 2.1													
Organizațiile publice de pe cele două părți ale frontierei înființează rețele permanente și parteneriate pentru monitorizarea și managementul resurselor de mediu													1. Monitorizarea trebuie să se concentreze specific pe problemele priorităților regionale și pe aspectele relevante adresate de Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR), unde sunt necesare pentru multe informații din regiune: starea ecologică și chimică a corpurilor de apă, sursa poluării apelor și inventarul punctelor de risc accidental, specii indigene (în special speciile de sturion din Dunăre), starea tuturor speciilor și habitatelor acoperite de legislația UE privind natura, speciile invazive. Îmbunătățirile sistemelor de monitorizare trebuie, în primul rând, să atragă schimbul de informații - trebuie înființate noi sisteme de monitorizare numai atunci când sunt de o reală necesitate. Sistemul de monitorizare trebuie coordonat cu

Rezultatele vizate în baza Programului IPA CBC România - Serbia	Obiective de mediu conform cu Strategia UE pentru Regiunea Dunării											Comentarii și recomandări	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
													organismele care implementează obiectivele de mediu ale EUSDR - în ceea ce privește aspectele adresate, parametrii exacti monitorizați, perioadele de monitorizare și formatul datelor.
Locuitorii sunt mai bine informați cu privire la calitatea și vulnerabilitatea resurselor naturale, devenind actori proactivi ai protecției mediului.													2. Conștientizarea publică trebuie să se concentreze în mod ideal pe aspectele prioritare adresate de EUSDR.
Educația privitor la metodologiile acțiunilor de protejare a mediului este îmbunătățită, cu stabilirea unor inițiative transfrontaliere. Cunoașterea resurselor de mediu este îmbunătățită prin parteneriate transfrontaliere.													3. Educația trebuie să se concentreze în mod ideal pe aspectele prioritare adresate de EUSDR.
Inovații manageriale și tehnologice pentru protecția mediului corespunzătoare nevoilor locale, cu schimb de cunoștințe și experiență pe cele două părți ale frontierei și transferate administrațiilor locale.													Nu există
Organismele locale și naționale sunt integrate activ în strategiile de protecție și promovare a resurselor de mediu în Macroregiunea Bazinul Dunării.													Nu există
Dezvoltarea capacității instituțiilor locale de a proteja și promova resursele naturale, prin crearea sau reabilitarea infrastructurilor și echipamentelor pentru furnizarea unor servicii inovatoare în domeniu.													Nu există
Obiectivul specific 2.2													

Rezultatele vizate în baza Programului IPA CBC România - Serbia	Obiective de mediu conform cu Strategia UE pentru Regiunea Dunării											Comentarii și recomandări
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Managementul riscurilor de mediu și pregătirea pentru situații de urgență.												4. Intervențiile asupra managementului riscurilor de mediu și pregătirea pentru situații de urgență trebuie să contribuie la actualizarea inventarului cu puncte de risc accidental la bazinul Dunării.
Îmbunătățirea interoperabilității transfrontaliere a organizațiilor și organismelor implicate în sistemele de recuperare și management al dezastrelor și pregătirea pentru situații de urgență.												5. Intervențiile asupra riscurilor de inundație trebuie să fie coordonate îndeaproape cu planurile de management al riscurilor de incendiu la nivelul Dunării și trebuie să ia în considerare eventualele impacturi ale schimbărilor climatice.
Creșterea capacității administrațiilor locale și organismelor publice competente pentru identificarea și evaluarea rapidă a situației, la nivel transfrontalier, în caz de accidente de mediu și dezastre naturale, și acțiuni comune de protecție a mediului.												Vezi comentariile 4 și 5 de mai sus.
Organisme locale și naționale active în zonă, mai bine integrate în sistemele și organizațiile internaționale ale Bazinului Dunării pentru managementul riscurilor de mediu și urgențelor.												Vezi comentariile 4 și 5 de mai sus.
Îmbunătățirea capacității instituțiilor locale de a juca un rol activ și eficient în intervenții pentru urgențe de mediu, datorate evenimentelor naturale sau accidentelor industriale, prin crearea sau reabilitarea infrastructurii și echipamentelor.												Vezi comentariile 4 și 5 de mai sus.

4 ABORDAREA EVALUĂRII, EFECTE DE MEDIU SCONTATE ȘI RECOMANDĂRI PENTRU MĂSURI DE ATENUARE ȘI DEZVOLTARE

4.1 O prezentare a motivelor pentru selectarea alternativelor tratate și o descriere a modului în care s-a efectuat evaluarea, inclusiv orice dificultăți (precum deficiențe tehnice sau lipsa know-how-ului) întâmpinate în compilarea informațiilor necesare

procesul SEA a examinat Programul IPA CBC România - Serbia propus. Procesul SEA a fost folosit pentru a propune măsuri suplimentare ce vor fi luate sau modificări ale intervențiilor propuse atunci când apar oportunități pentru reducerea riscurilor de mediu sau dezvoltarea impacturilor benefice.

SEA a fost condus în vastă concordanță cu „Manualul privind SEA pentru Politică de Coeziune 2007-2013” avizat de CE, care reprezintă un material de referință principal pentru executarea SEA, rămânând valabil și recomandat pentru procesul de programare 2014-2020.

Evaluarea a început cu documentul de stabilire a domeniului, care sugerează concentrarea pe următoarele subiecte cheie de interes:

- Biodiversitatea
- Peisajul
- Inundații și secetele,
- Calitatea apei
- Eroziunea și contaminarea solului
- Evenimente de poluare industrială și contaminare

Studii de referință au fost elaborate de consultanți naționali pentru fiecare dintre problemele de mediu identificate. Evaluarea în sine este alcătuită din patru nivele de analiză:

- Evaluarea obiectivelor specifice ale programelor propuse în relație cu țintele definite în pilonul de mediu al Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (vezi Capitolul 3.2)
- Evaluarea impacturilor probabile asupra mediului și a implicațiilor politicii de mediu pentru fiecare Axă Prioritară (vezi Capitolul 4.2 de mai jos)
- Evaluarea sistemului de monitorizare propus și furnizarea de recomandări pentru modificarea cadrului de monitorizare propus (vezi Capitolul 5)

În timpul primei reuniuni a Grupului de Lucru SEA înființat în scopul supervizării acestei SEA de către autoritățile române, s-a convenit că este recomandat să se evalueze nevoia unei evaluări corespunzătoare conform cu Directiva Habitadelor pentru fiecare acțiune/ intervenție, în locul unei evaluări proprii pentru programul IPA CBC România - Serbia 2014-2020.

Evaluarea nu a fost îngrădită de dificultăți iar concluziile obținute nu sunt afectate de incertitudini semnificative.

4.2 Efectele semnificative probabile asupra mediului și măsurile prevăzute pentru prevenirea, reducerea și contracararea pe cât posibil a oricăror efecte adverse semnificative asupra mediului, generate de implementarea planului sau a programului

Am condus, pentru fiecare Axă Prioritară, o evaluare a impacturilor așteptate asupra mediului și oricăror alte implicații ale politicii de mediu. Evaluarea a fost structurată în două etape.

În primul rând, am adresat Obiectivele Specifice și rezultatele dorite și în timpul acestei sarcini am concentrat mare parte din implicațiile și oportunitățile vaste pentru maximizarea beneficiilor pentru mediu aduse de intervențiile propuse. În al doilea pas - evaluarea Zonelor Tematice și Lista de Acțiuni Indicative - ne-am concentrat în principal pe riscurile de mediu ce pot să apară în timpul implementării acțiunilor propuse. Ambele evaluări au folosit informații de impacturi așteptate pentru a genera direct recomandări pentru eventuale ajustări ale intervențiilor propuse.

Am constatat că **per ansamblu, programul CBC propus este probabil să aducă impacturi pozitive asupra mediului datorită rezultatelor dorite în baza obiectivelor specifice, care se așteaptă să aducă beneficii de mediu semnificative:**

- Obiectivul Specific 1.2: Creșterea potențialului zonei programului pentru o creștere inclusivă, pe baza îmbunătățirii calității vieții tuturor rezidenților de pe cele două părți ale graniței prin acțiuni comune, în special pentru îmbunătățirea accesului populației la servicii medicale moderne și eficiente, servicii sociale, servicii ce sprijină accesul la învățământul primar.
- Obiectivul Specific 2.1: Creșterea gradului de protecție și valorificarea sustenabilă a resurselor naturale, îmbunătățirea capacității și extinderea acțiunilor organizațiilor și organismelor implicate în protecția mediului și valorificarea sustenabilă a resurselor naturale. Promovarea rețelelor transfrontaliere pentru educație și studii privind resursele de mediu.
- Obiectivul Specific 2.2: Dezvoltarea capacității de a gestiona riscurile de mediu, permițând interoperabilitate transfrontalieră și acțiuni comune pentru sisteme inovatoare de protecție a mediului, atenuarea și prevenirea accidentelor și dezastrelor de mediu, reacții în situații de urgență, pregătirea și conștientizarea urgențelor de mediu.
- Obiectivul Specific 3.2: Promovarea realizării unui standard de calitate îmbunătățit și omogen în infrastructurile publice pentru servicii de bază, în special în zonele izolate, prin acces îmbunătățit și extins la utilități publice moderne și eficiente (inclusiv internet, energie)

SEA a constatat și că **programul CBC propus include numai un obiectiv specific în care pot să apară posibile riscuri semnificative de mediu.** Acestea sunt rezultatele dorite și acțiunile tentative pentru obiectivul specific 3.1 Promovarea realizării unui standard îmbunătățit și omogen în transportul public, în special în zonele izolate prin sustenabilitate îmbunătățită și eficiența infrastructurii de transport și serviciilor de mobilitate în zona transfrontalieră și integrarea zonei în principalele coridoare de transport din UE.

Aceste impacturi pot fi totuși gestionate printr-o aplicare riguroasă a evaluărilor de mediu (EIA, SEA și consultări transfrontaliere când este necesar) și evaluărilor impactului asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul). În această privință, este important să se asigure că intervențiile în transport trec prin EIA/SEA (unde este cazul) și evaluări de impact asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul). Când apar impacturi transfrontaliere, aceste EIA/SEA includ consultări transfrontaliere în baza Convenției Espoo. Acest program IPA CBC este poziționat ideal pentru a oferi un bun exemplu al EIA sau SEA transfrontaliere.

Pentru a spori beneficiile de mediu ale intervențiilor propuse în baza obiectivului specific 3.1, sugerăm adăugarea unui nou rezultat: ' Inițiative comune cu privire la îmbunătățirea transportului public și conexiunilor intermodale. Acest rezultat trebuie să primească atenție prioritara.

Toate celelalte intervenții este probabil să conducă la impacturi de mediu pozitive minore sau ne semnificative.

Tabelele evaluării detaliate sunt prezentate mai jos. Pentru a facilita citirea, am evidențiat impacturile constatate folosind următoarele culori:

Impact pozitiv semnificativ direct

Impact negativ semnificativ direct

Impact pozitiv indirect

Impact negativ indirect

Fără impact semnificativ

Evaluarea Obiectivelor specifice și Rezultatelor vizate ale programului

Axa Prioritară 1. Promovarea ocupării forței de muncă și servicii pentru o creștere inclusivă

Obiectiv specific	Rezultate urmărite	Evaluare	Schimbări propuse
1.1: Creșterea potențialului programului pentru o creștere inclusivă, îmbunătățirea disponibilității oportunităților de angajare, acces la piața muncii și oportunități de angajare în zona eligibilă a programului.	<ul style="list-style-type: none"> Populația activă va avea un acces mai bun la piața muncii, primind mai multe informații despre oportunitățile de muncă. Oportunitățile de formare profesională și asistența din partea asociațiilor profesionale vor fi oferite în rețele transfrontaliere coordonate. Asistență personalizată pentru acces la oportunități de muncă oferită persoanelor tinere care finalizează ciclul educațional, persoanelor tinere șomere, care nu participă în formare sau în activități educaționale. Grupurile dezavantajate, comunitățile izolate din zonele 	<p>Nu sunt așteptate riscuri semnificative pentru mediu. Pot fi așteptate impacturi pozitive de mediu dacă intervențiile adresează oportunitățile de muncă legate de creșterea inteligentă (verde).</p> <p>Impact pozitiv indirect minor asupra sănătății publice deoarece promovarea accesului la locuri de muncă are ca scop îmbunătățirea</p>	<p>Sugestie pentru lărgirea obiectivului specific 1.1 și acoperirea creșterii inteligente prin rezultatele urmărite. "</p> <p>Intervențiile trebuie să adreseze oportunitățile de afaceri și muncă legate de creșterea</p>

	<p>marginale vor primi suport pentru acces la piața muncii.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Acțiuni promoționale pentru acces la piața muncii în rândul populației tinere active, grupurilor dezavantajate, șomerilor, imigranților. • Cooperarea de-a lungul frontierei va fi asigurată prin Servicii Publice, ONG-uri, administrații locale pentru acțiuni comune în sprijinul pieței muncii. 	<p>nivelului de venit și statutului social al populației din zona studiată (intervenții marcate în verde), care este unul dintre principalii factori determinanți pentru sănătate.</p>	<p>inteligentă - de ex. în eco-agricultură, economie energetică, energie regenerabilă (biogaz, geotermală, solară, hidrocentrale mici, combustibili bio, energie eoliană etc.), managementul deșeurilor și revalorificarea resurselor etc.</p>
<p>1.2: Creșterea potențialului zonei programului pentru o creștere inclusivă, pe baza îmbunătățirii calității vieții tuturor rezidenților de pe cele două părți ale graniței prin acțiuni comune, în special pentru îmbunătățirea accesului populației la servicii medicale moderne și eficiente, servicii sociale, servicii ce sprijină accesul la învățământul primar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea calității și accesibilității serviciilor de bază, exploatarea sinergiilor transfrontaliere și eliminarea deficitelor și obstacolelor generate de izolarea geografică și neajunsurile tehnologice. • Populația rezidentă va avea acces la servicii îmbunătățite, cu structuri mai eficiente și rețele mai accesibile de servicii în sectoarele de sănătate și servicii sociale, inclusiv facilități sportive și culturale. Comunitățile vulnerabile, datorită izolării sau structurii demografice, vor dispune de noi servicii adaptate nevoilor specifice.. • Grupurile dezavantajate vor beneficia de un acces îmbunătățit la servicii sociale cu acțiuni specifice de informare și asistență. Rețelele și platformele transfrontaliere vor fi înființate pentru a exploata sinergiile și pentru a partaja strategii pentru nevoi comune de incluziune socială. Mobilitatea transfrontalieră a populației active va fi facilitată, cu beneficii comune pentru sistemele economice locale. 	<p>Nu sunt așteptate impacturi de mediu negative semnificative. Pot fi obținute impacturi de mediu pozitive dacă renovarea clădirilor permite demonstrații ale bunelor practici de mediu.</p> <p>Impact pozitiv direct asupra sănătății publice datorită promovării accesului la, și folosirea serviciilor medicale și sociale și educației (marcate cu verde), ceea ce va influența pozitiv următorii factori determinanți principali ai sănătății: servicii medicale, rețele de sprijin social și educație.</p>	<p>Facilitățile sprijinite trebuie să demonstreze ideal și bune practici de mediu: ex. accesibilitate ușoară la transport public, eficiență energetică și colectarea deșeurilor.</p>
<p>1.3: Creșterea potențialului zonei programului pentru o creștere inclusivă, creșterea integrării sociale și culturale în zona transfrontalieră promovând servicii și rețele inovatoare, reducând impactul constrângerilor datorate izolării și marginalizării din zonele de frontieră.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea infrastructurilor pentru incluziune socială și culturală. • Înființarea Parteneriatelor pentru promovarea unui mediu cultural viu, integrat de-a lungul frontierei, asigurând integrarea grupurilor etnice și incluziunea minorităților și a grupurilor dezavantajate. • Sprijinirea accesului la educație universitară oferită populației tinere prin rețele de centre de învățământ universitar înființate de-a lungul frontierei. • Populația rezidentă va avea acces la servicii culturale și sociale integrate în rețele transfrontaliere, facilitând integrarea grupurilor etnice și 	<p>Nu sunt așteptate riscuri semnificative pentru mediu.</p> <p>Impacturi pozitive indirecte minore asupra sănătății publice sunt așteptate datorită creșterii integrării sociale și culturale în zona transfrontalieră (marcată cu culoare verde) ce poate afecta pozitiv factorii determinanți culturali.</p>	<p>Nu există.</p>

	<p>interacțiunea transfrontalieră.</p> <ul style="list-style-type: none"> Grupurile dezavantajate vor avea șansa de a beneficia de servicii culturale, cu suportul unor instrumente inovatoare, precum întreprinderi sociale, grupuri non-profit. ONG-urile și organismele locale non-profit active în servicii culturale pe cele două părți ale frontierei vor partaja bune practici și soluții inovatoare pentru îmbunătățirea calității mediului cultural. 		
--	--	--	--

Axa Prioritară 2: Protecția mediului și managementul riscurilor

Obiectiv specific	Rezultate urmărite	Evaluare	Recomandări
<p>2.1 Creșterea gradului de protecție și valorificarea sustenabilă a resurselor naturale, îmbunătățirea capacității și extinderea acțiunilor organizațiilor și organismelor implicate în protecția mediului și valorificarea sustenabilă a resurselor naturale. Promovarea rețelelor transfrontaliere pentru educație și studii privind resursele de mediu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Organizațiile publice de pe cele două părți ale frontierei înființează rețele permanente și parteneriate pentru monitorizarea și managementul resurselor de mediu. Locuitorii sunt mai bine informați cu privire la calitatea și vulnerabilitatea resurselor naturale, devenind actori proactivi ai protecției mediului. Educația privitor la metodologiile acțiunilor de protejare a mediului este îmbunătățită, cu stabilirea unor inițiative transfrontaliere. Cunoașterea resurselor de mediu este îmbunătățită prin parteneriate transfrontaliere. Inovații manageriale și tehnologice pentru protecția mediului corespunzătoare nevoilor locale, cu schimb de cunoștințe și experiență pe cele două părți ale frontierei și transferate administrațiilor locale. Organismele locale și naționale sunt integrate activ în strategiile de protecție și promovare a resurselor de mediu în Macroregiunea Bazinul Dunării. Dezvoltarea capacității instituțiilor locale de a proteja și promova resursele naturale, prin crearea sau reabilitarea infrastructurilor și echipamentelor pentru furnizarea unor servicii inovatoare în domeniu. 	<p>Sunt așteptate impacturi de mediu semnificative pozitive. Impacturile pozitive pot fi stimulate prin maximizarea sinergiei cu intervențiile în baza obiectivelor de mediu ale Strategiei UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR)</p> <p>Nu sunt așteptate impacturi de sănătate negative.</p>	Nu există
<p>2.2 Dezvoltarea capacității de a gestiona riscurile de mediu, permițând interoperabilitate transfrontalieră și acțiuni comune pentru sisteme inovatoare de protecție a mediului, atenuarea și prevenirea accidentelor și dezastrelor de mediu, reacții în</p>	<ul style="list-style-type: none"> Managementul riscurilor de mediu și pregătirea pentru situații de urgență. Îmbunătățirea interoperabilității transfrontaliere a organizațiilor și organismelor implicate în sistemele de recuperare și management al dezastrelor și pregătirea pentru situații de urgență. Creșterea capacității administrațiilor locale și organismelor publice competente pentru identificarea și evaluarea rapidă a situației, la nivel transfrontalier, în caz de accidente de mediu și dezastre naturale, și 	La fel ca mai sus	Nu există

<p>situații de urgență, pregătirea și conștientizarea urgențelor de mediu.</p>	<p>acțiuni comune de protecție a mediului.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organisme locale și naționale active în zonă, mai bine integrate în sistemele și organizațiile internaționale ale Bazinului Dunării pentru managementul riscurilor de mediu și urgențelor. • Îmbunătățirea capacității instituțiilor locale de a juca un rol activ și eficient în intervenții pentru urgențe de mediu, datorate evenimentelor naturale sau accidentelor industriale, prin crearea sau reabilitarea infrastructurii și echipamentelor. 		
--	--	--	--

Axa Prioritară 3: Mobilitate și Accesibilitate Sustenabilă

Obiectiv specific	Rezultate urmărite	Evaluare	Recomandări
<p>3.1 Promovarea realizării unui standard îmbunătățit și omogen în transportul public, în special în zonele izolate prin sustenabilitate îmbunătățită și eficiența infrastructurii de transport și serviciilor de mobilitate în zona transfrontalieră și integrarea zonei în principalele coridoare de transport din UE.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructurile și serviciile de transport și mobilitate sunt îmbunătățite și mai sustenabile; • Îmbunătățirea mobilității transfrontaliere, securității și integrării; • Îmbunătățirea accesibilității zonelor marginale izolate; • Creșterea gradului de integrare a infrastructurilor și serviciilor de transport local în principalele coridoare europene de transport, în special căile maritime conectate la coridorul Dunării; • Producerea unei analize de fezabilitate asupra infrastructurilor cheie de transport, îmbunătățind conexiunea regională, națională și internațională la rețelele de transport, permițând autorităților regionale și naționale să integreze strategii CBC în strategii de transport naționale, macroregionale și europene. • Populația din zonă beneficiază de accesibilitate îmbunătățită și destinații locale și externe, prin servicii și/ sau infrastructură îmbunătățită, cu un impact de mediu mai redus; • Populația care face naveta de-a lungul frontierei pentru activități culturale, sociale și economice, beneficiază de servicii îmbunătățite pentru trecerea frontierei, datorită tehnologiilor și infrastructurii îmbunătățite; • Mobilitatea turistică este îmbunătățită și extinsă în zonă, bazată pe noi servicii și infrastructură; 	<p>Intervenția de transport propusă marcată în roșu poate duce la impacturi de mediu sau de sănătate negative.</p> <p>Posibilele impacturi pot fi totuși gestionate printr-o aplicare riguroasă a evaluărilor de mediu (EIA, SEA și consultări transfrontaliere când este necesar) și evaluărilor impactului asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul). Cu toate acestea, implementarea PO trebuie să asigure că respectiva evaluare este realizată (unde este cazul) în timpul pregătirilor pentru intervenții specifice.</p>	<p>Se poate adăuga un nou rezultat: 'Inițiative comune cu privire la îmbunătățirea transportului public și conexiunilor intermodale. Acest rezultat trebuie să primească atenție prioritară.</p>
<p>3.2 Promovarea realizării unui standard de calitate îmbunătățit și</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastructurile și rețelele de utilități publice; • Crearea unei accesibilități îmbunătățite la utilități publice eficiente și de ultimă generație 	<p>La nivelul strategic adresat de acest program, intervențiile propuse nu pozează impacturi negative</p>	<p>Asigurați-vă că intervențiile în infrastructură trec prin EIA/ SEA (unde este cazul)</p>

omogen în infrastructurile publice pentru servicii de bază, în special în zonele izolate, prin acces îmbunătățit și extins la utilități publice moderne și eficiente (inclusiv internet, energie)	<p>(acces la internet, utilități: salubritate, apă, energie) în considerarea opțiunilor tehnologice, constrângerilor economice, cerințelor de mediu și schimbărilor demografice;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea de parteneriate transfrontaliere pentru implementarea soluțiilor inovatoare de acces la servicii publice, în special pentru zonele izolate și comunitățile marginalizate; • Populația beneficiază de acces îmbunătățit la utilități și servicii publice, pe baza unor soluții inovatoare partajate de-a lungul frontierei; • Zonele izolate primesc asistență adaptată pentru a facilita eliminarea obstacolelor la accesul la servicii IT și utilități publice; • Grupurile dezavantajate au un acces mai facil la utilități și servicii, cu informații specifice și acțiuni de creștere a gradului de conștientizare; 	<p>semnificative de mediu sau de sănătate - cu condiția ca noua infrastructură să fie supusă unei cercetări atente prin evaluări de mediu și evaluări ale impacturilor asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul).</p> <p>Intervențiile de infrastructură marcate cu verde se așteaptă să aibă impacturi pozitive asupra mediului și sănătății.</p>	și evaluări de impact asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul).
---	--	---	---

Axa Prioritară 4: Atractivitate pentru un turism sustenabil

Obiectiv specific	Rezultate urmărite	Evaluare	Recomandări
4.1 Dezvoltarea economiei turismului local, pe baza promovării unei valorificări culturale și recreative sustenabile a patrimoniului natural și cultural. Promovarea creșterii cererilor naționale și internaționale pentru servicii de turism și atracții în zona eligibilă, creând atracții turistice și culturale inovatoare pe baza resurselor naturale și culturale comune, îmbunătățind atractivitatea rețelelor și pistelor turistice transfrontaliere.	<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea cererii naționale și internaționale pentru rețele transfrontaliere de grupuri turistice, atragerea diferitelor categorii turistice, activități culturale, naturale, în special din piețele internaționale; • Integrarea atracțiilor turistice locale în rețelele internaționale ale Bazinului Dunării. • Înființarea unui brand și a unei imagini comune pentru oferta turistică locală astfel încât să se atragă o cerere suplimentară; • Creșterea ratei de ocupare a infrastructurilor turistice, în toate zonele și pentru tipologiile diversificate de turism; • Înființarea unor rețele turistice de-a lungul frontierei, exploatând sinergiile și partajând soluții tehnologice și manageriale inovatoare. 	<p>Nu sunt așteptate impacturi semnificative negative asupra mediului sau sănătății.</p> <p>Pot fi realizate impacturi pozitive de mediu dacă intervențiile adresează oportunitățile ce apar din turismul ecologic/ agricol.</p>	Asigurați-vă că adresați oportunitățile ce apar din turismul ecologic/ agricol.
Creșterea economiei turistice locale pe baza dezvoltării calității serviciilor turistice, pe baza unei valorificări sustenabile a patrimoniului	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea capacităților în rândul antreprenorilor și lucrătorilor din sectorul turistic, pentru îmbunătățirea calității serviciilor turistice și diversificarea produselor turistice; • Îmbunătățirea informațiilor și cunoașterii despre resursele culturale și naturale locale pentru 	Intervențiile legate de conservarea patrimoniului natural și cultural (marcate în verde) se așteaptă să aibă efecte pozitive pentru mediu.	Noile servicii turistice trebuie să ia în considerare capacitatea de valorificare sustenabilă a patrimoniului natural și cultural

<p>natural și cultural. Dezvoltarea capacităților și competențelor pentru îmbunătățirea calității și cantității serviciilor și produselor turistice în rețelele și parteneriatele comune pe cele două părți ale graniței. Îmbunătățirea calității și sustenabilității infrastructurii turistice și accesibilității resurselor menționate mai sus</p>	<p>crearea unor produse inovatoare și înființarea unor strategii de conservare.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Îmbunătățirea calității serviciilor turistice oferite în rețelele comune; • Îmbunătățirea strategiilor de conservare și protejare, pe baza cercetărilor și studiilor efectuate prin parteneriate ale instituțiilor de cercetare și agențiilor de specialitate. • Conservarea patrimoniului cultural și natural, prin investiții specifice în reabilitare și restaurare. 	<p>Nu sunt așteptate impacturi semnificative asupra mediului sau sănătății.</p>	<p>și orice limite de conservare aplicabile.</p>
--	--	---	--

Axa Prioritară 5: Asistență Tehnică

Obiectiv specific	Rezultate urmărite	Evaluare	Recomandări
<p>5.1 Scopul priorității este promovarea unei implementări eficiente și efective a Programului, asigurând funcționarea eficientă a organismelor și comitetelor Programului. Executarea eficientă a tuturor etapelor ciclului programului și implementarea proiectului, începând cu etapa de generare a proiectului, activitățile de control și audit, executarea activităților de monitorizare și evaluare a programului.</p> <p>Implementarea acțiunilor pentru vizibilitatea strategiei programului și rezultatelor în rândul grupurilor țintă și actorilor relevanți.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Absorbția eficientă a fondurilor • Cheltuieli certificate privind alocarea planificată până la termenele stabilite • Numărul de ședințe ale organismelor programului • Numărul cererilor de proiecte implementate • Numărul evaluărilor intermediare ale programului implementate • Numărul de evenimente pentru informare și promovare 	<p>Fără impact semnificativ</p>	<p>Nu există</p>

Evaluarea Ariilor Tematice și Acțiunilor ce vor fi sprijinite

Axa Prioritară 1. Promovarea ocupării forței de muncă și servicii pentru o creștere inclusivă

Arie tematică	Listă indicativă de acțiuni ce vor fi sprijinite	Evaluare	Recomandări
AT 1 „Ocuparea forței de muncă și mobilitatea muncii”	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea unor inițiative comune și mecanisme de creștere inteligentă inclusiv rețele transfrontaliere pentru identificarea potențialelor de ocupare a forței de muncă, inclusiv în sectoarele inovatoare, și eliminarea obstacolelor la accesul la educație corespunzătoare, formare profesională și în final la piața muncii de către grupul vizat, inclusiv grupurile dezavantajate. • Stabilirea de inițiative comune, inclusiv servicii integrate care vizează persoanele tinere, pentru promovarea accesului lor la piața muncii; • Stabilirea unor inițiative transfrontaliere pentru capitalizarea potențialelor și facilitarea mobilității transfrontaliere în piețele locale de ocupare a forței de muncă. • Inițiative comune, cooperare, schimb de informații/ experiență, coordonarea activităților și serviciilor în rândul asociațiilor profesionale pentru promovarea ocupării forței de muncă, instruirii vocaționale și inițiativelor antreprenoriale, în special în rândul șomerilor tineri, femeilor, grupurilor dezavantajate. • Dezvoltarea serviciilor transfrontaliere pentru formare profesională, asistență pentru cei în căutarea unui loc de muncă, asistență pentru emigranții care revin în țară pentru reintegrare pe piața locală a muncii. 	<p>Nu sunt așteptate riscuri semnificative pentru mediu. Pot fi realizate impacturi pozitive de mediu dacă intervențiile adresează oportunitățile de muncă legate de creșterea inteligentă (verde).</p> <p>Se așteaptă un impact pozitiv indirect minor asupra sănătății publice deoarece promovarea accesului la locuri de muncă afectează pozitiv nivelul de venit și statutul social (marcat în verde), care sunt unii dintre principalii factori determinanți pentru sănătate.</p>	Intervențiile trebuie să adreseze oportunitățile de muncă legate de creșterea inteligentă - de ex. în eco-agricultură, economie energetică, energie regenerabilă (biogaz, geotermală, solară, hidrocentrale mici, combustibili bio, energie eoliană etc.), managementul deșeurilor și revalorificarea resurselor etc.
AT 2 „Infrastructurile de sociale și de sănătate”	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea platformelor și rețelilor transfrontaliere pentru planificarea și furnizarea serviciilor medicale și sociale, vizând aici și comunitățile izolate și grupurile dezavantajate. • Studii și cercetări comune pentru identificarea soluțiilor tehnologice inovatoare pentru organizarea unor rețele eficiente de furnizare a serviciilor de bază • Stabilirea unor servicii de monitorizare pentru identificarea nevoilor și cuantificarea cererilor pentru noi servicii medicale și sociale generate de dinamica demografică și socială, precum îmbătrânirea și migrația • Dezvoltarea și modernizarea (inclusiv achiziția de echipamente) serviciilor și centrelor publice sociale; • Construcția, reabilitarea, modernizarea (inclusiv achiziția de echipamente) centrelor medicale, spitalelor și 	<p>Nu sunt așteptate impacturi de mediu negative semnificative. Pot fi obținute impacturi de mediu pozitive dacă renovarea clădirilor permite demonstrații ale bunelor practici de mediu.</p> <p>Impact direct pozitiv asupra sănătății publice datorită promovării accesului la, și folosirea serviciilor medicale și sociale</p>	Dezvoltarea sau modernizarea clădirilor trebuie să respecte toate cerințele de mediu aplicabile și trebuie să demonstreze ideal bune practici de mediu - ex. accesibilitate ușoară la transportul public, eficiență energetică, colectarea selectivă a deșeurilor etc.

	<p>îmbunătățirea serviciilor medicale;</p>	<p>și educației (marcate cu verde), ceea ce va influența pozitiv următorii factori determinanți principali ai sănătății: servicii medicale, rețele de sprijin social și educație.</p>	
<p>AT 3 „Incluziune socială și culturală”</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea unor cadre transfrontaliere și unor rețele pentru consolidarea schimbului cultural transfrontalier; • Crearea unor acțiuni transfrontaliere pentru incluziune, socială, culturală și educațională prin soluții inovatoare precum întreprinderi sociale, organizații de voluntariat, grupuri de interes special etc. • Crearea unor parteneriate pentru acțiuni comune în promovarea accesului la educație superioară, prin servicii de informare, mentorat și tutorat oferite în special elevilor care finalizează învățământul liceal. • Investiții în infrastructură și echipamente pentru acțiuni transfrontaliere pentru activități sportive, educaționale și culturale, pentru facilitarea și promovarea incluziunii sociale. • Acțiuni comune pentru o mai bună participare a tuturor grupurilor sociale, actorilor și utilizatorilor în crearea și livrarea serviciilor culturale, educaționale, serviciilor de educador și serviciilor de interes general. • Stabilirea modelelor și testarea acțiunilor pilot pentru prevenirea abandonului școlar prematur, inclusiv în rândul grupurilor dezavantajate. • Stabilirea unor grupuri comune de planificare pentru cooperare între organizațiile de servicii publice; 	<p>Nu sunt așteptate riscuri semnificative pentru mediu.</p> <p>Impacturi pozitive indirecte minore asupra sănătății publice sunt așteptate datorită creșterii integrării sociale și culturale în zona transfrontalieră (marcată cu culoare verde) ce poate afecta pozitiv factorii determinanți culturali.</p>	<p>Nu există.</p>

Axa Prioritară 2: Protecția mediului și managementul riscurilor

Arie tematică	Listă indicativă de acțiuni ce vor fi sprijinite	Evaluare	Recomandări
<p>AT 1 Protecția mediului și valorificarea sustenabilă a resurselor naturale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Înființarea unor cadre, platforme și rețele transfrontaliere pentru schimb de experiență și identificarea nevoilor pentru entitățile implicate sau interesate de protecția mediului; • Dezvoltarea unor instructaje și acțiuni comune, inclusiv programe de conștientizare pentru organizațiile relevante și publicul general, inclusiv instituții de învățământ în domeniul protecției mediului și utilizarea resurselor naturale; • Stabilirea și dezvoltarea unor parteneriate și rețele transfrontaliere în domeniul resurselor naturale, biodiversității, 	<p>Sunt așteptate impacturi semnificative pozitive de mediu datorită intervențiilor marcate cu verde.</p> <p>Nu sunt așteptate impacturi de sănătate negative.</p>	<p>Concentrați intervențiile asupra următoarelor aspecte prioritare regionale relevante pentru Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR): starea</p>

	<p>tehnologiilor de protecție a mediului, pentru identificarea și transferul inovațiilor adaptate nevoilor locale.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea și dezvoltarea unor parteneriate și rețele transfrontaliere în domeniul eficienței energetice, energiei regenerabile, precum utilizarea izvoarelor geotermale, energiei hidro, solare și eoliene pentru producerea de energie electrică, inclusiv investiții în infrastructură și echipamente pe baza soluțiilor tehnice comune și adaptate. • Investiții în infrastructură și echipamente de protecție a mediului și valorificarea resurselor naturale; • Înființarea de rețele și parteneriate pentru acțiuni comune de instruire pentru entități publice și comunități locale în domeniul protecției mediului, dezvoltarea strategiilor și sistemelor de control al poluării; conducerea de instructaje comune și menținerea interoperabilității, inclusiv achiziția de echipamente compatibile. • Inițiative comune și investiții în infrastructură și echipamente pentru implementarea tehnologiilor de control al poluării și reabilitarea râurilor și zonelor industriale abandonate și a zonelor industriale cu probleme comune pe cele două părți ale frontierei; • Restaurarea suprafețelor naturale (ex. păduri și bazine hidrografice) pentru a preveni inundațiile și alunecările de teren. • Activități comune pentru protejarea speciilor în pericol; 		<p>ecologică și chimică a corpurilor de apă, specii indigene (în special speciile de sturion din Dunăre), starea tuturor speciilor și habitatelor acoperite de legislația UE privind natura, speciile invazive.</p>
<p>AT 2 Managementul riscurilor de mediu și pregătirea pentru situații de urgență</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea unor structuri și parteneriate comune pentru integrarea entităților implicate în inițiative în relație cu Strategia Dunării (Managementul Bazinului Fluviului Dunărea, inițiative ICPDR, Sistem European de Alertă în caz de Inundații etc.), inclusiv investiții în infrastructură și echipamente; • Stabilirea și dezvoltarea unei legături transfrontaliere în planificarea de mediu a entităților implicate, inclusiv reprezentarea riscurilor comune de focare de accident, evaluarea riscurilor și exerciții de evaluare; • Asigurarea și promovarea disponibilității datelor și integrarea abordărilor de management în rețele naționale și internaționale; • Înființarea de rețele și parteneriate pentru acțiuni comune de instruire pentru entități publice și comunități locale în domeniul managementului urgențelor de mediu; instructaje comune și menținerea interoperabilității, inclusiv achiziția de echipamente compatibile; • Stabilirea de servicii comune pentru managementul și controlul riscurilor generate de focarele de poluare industrială; 	<p>Sunt așteptate impacturi semnificative pozitive de mediu datorită intervențiilor marcate cu verde.</p> <p>Nu sunt așteptate impacturi de sănătate negative.</p>	<p>Concentrați intervențiile asupra următoarelor aspecte prioritare regionale relevante pentru Strategia UE pentru Regiunea Dunării (EUSDR): sursa poluării apelor, riscul de accidente și inundațiile.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Acțiuni comune dedicate pregătirii copiilor/ tinerilor să răspundă la situațiile de urgență, inclusiv tabere școlare, instructaje; • Investiții în infrastructură și echipamente pentru managementul riscurilor și pregătirea pentru situații de urgență. 		
--	--	--	--

Axa Prioritară 3: Mobilitate și Accesibilitate Sustenabilă

Arie tematică	Listă indicativă de acțiuni ce vor fi sprijinite	Evaluare	Recomandări
AT 1 „Mobilitatea și infrastructura și serviciile de transport”	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea și dezvoltarea de parteneriate transfrontaliere între autoritățile relevante pentru planificarea infrastructurii fizice; • Studii comune pentru pregătirea investițiilor în infrastructura transfrontalieră cu accent pe soluții multimodale; • Construcția/ lărgirea/ reabilitarea punctelor de trecere a frontierei și/ sau a infrastructurii rutiere care duce la punctele de trecere a frontierei; • Îmbunătățirea/ accelerarea procedurilor legate de mobilitatea persoanelor și bunurilor în cadrul zonei eligibile; • Construcția/ lărgirea/ reabilitarea drumurilor transfrontaliere care fac legătura între așezări aflate pe de o parte și de alta a frontierei și/ sau a satelor izolate mici cu drumul principal care duce la graniță; • Construcția/ lărgirea/ reabilitarea drumurilor care fac legătura cu sistemele internaționale/ naționale, precum și cu locațiile economice de interes transfrontalier; • Construcția/ lărgirea/ reabilitarea drumurilor care fac legătura între localitățile din zona eligibilă; • Crearea, reabilitarea/ modernizarea centrelor de informare/ promovare cu privire la cooperarea economică transfrontalieră; • Dezvoltarea și implementarea unor conexiuni integrate și ecologice de transport transfrontalier; • Crearea unor rețele publice de cooperare transfrontalieră; • Crearea sau modernizarea facilităților/ centrelor logistice transfrontaliere; • Dezvoltarea serviciilor de transport intermodal din cadrul zonei eligibile; • Dezvoltarea transporturilor pe Dunăre și pe alte ape din zona eligibilă, inclusiv investiții în infrastructură și achiziția de echipamente pentru mobilitatea în porturi și pe ape • Construcția/ lărgirea/ reabilitarea infrastructurii rutiere și a punctelor de trecere a frontierei; 	<p>Intervenția de transport propusă marcată în roșu poate duce la impacturi de mediu sau de sănătate negative.</p> <p>Posibilele impacturi pot fi totuși gestionate printr-o aplicare riguroasă a evaluărilor de mediu (EIA, SEA și consultări transfrontaliere când este necesar) și evaluărilor impactului asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul). Cu toate acestea, implementarea PO trebuie să asigure că respectiva evaluare este realizată (unde este cazul) în timpul pregătirilor pentru intervenții specifice.</p>	<p>Asigurați-vă că intervențiile în transport trec prin EIA/ SEA (unde este cazul) și evaluări de impact asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul).</p> <p>Când apar impacturi transfrontaliere, aceste EIA/ SEA includ consultări transfrontaliere în baza Convenției Espoo. Acest program IPA CBC este poziționat ideal pentru a oferi un bun exemplu al EIA sau SEA transfrontaliere.</p>
AT 2 „Infrastructura de	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea unor cadre, platforme și rețele transfrontaliere pentru schimbul de 	La nivelul strategic adresat de acest	Asigurați-vă că intervențiile în

utilități publice”	<p>experiență și identificarea nevoilor de organizații de servicii publice/ furnizori de servicii. Dezvoltarea și implementarea de soluții adaptate local pentru investiții în infrastructura de utilități publice (ex. epurare la scară mică, acces la ICT, energie regenerabilă) în zonele care se confruntă cu provocări similare pe ambele părți ale frontierei;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Crearea infrastructurii internet necesare pentru rețele de cooperare transfrontalieră; • Studii de cooperare în sfera unei valorificări mai bune a resurselor pentru îmbunătățirea serviciilor publice/ utilitare; • Sprijinirea cooperării în rândul organizațiilor de servicii publice; 	<p>program, intervențiile propuse nu pozează impacturi negative semnificative de mediu sau de sănătate - cu condiția ca noua infrastructură să fie supusă unei cercetări atente prin evaluări de mediu și evaluări ale impacturilor asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul).</p> <p>Intervențiile de infrastructură marcate cu verde se așteaptă să aibă impacturi pozitive asupra mediului și sănătății.</p>	<p>infrastructură trec prin EIA/ SEA (unde este cazul) și evaluări de impact asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul).</p>
--------------------	--	--	--

Axa Prioritară 4: Atractivitate pentru un turism sustenabil

Arie tematică	Listă indicativă de acțiuni ce vor fi sprijinite	Evaluare	Recomandări
AT 1 “Investiții pentru creșterea cererii rețelelor de turism local și promovarea activităților turistice inovatoare”	<ul style="list-style-type: none"> • Organizarea transferului de cunoștințe, schimbul de exemple de bună practică, networking și dezvoltarea inovațiilor pentru protejarea patrimoniului natural și cultural și a turismului sustenabil; • Dezvoltarea unei imagini regionale transfrontaliere, inițiative comune de branding și marketing, • Dezvoltarea unor produse turistice distincte (ex. mănăstiri, patrimoniul roman, crame etc.) și servicii turistice integrate; • Implementarea în comun a acțiunilor și promovarea caracteristicilor tradiționale (muzică, limbă, folclor etc.) inclusiv evenimente culturale comune (festivaluri, conferințe etc.) în relație cu acțiunile indicative menționate mai sus. • Investiții în infrastructura transfrontalieră pentru servicii turistice (centre turistice, centre de întâmpinare, puncte informative, centre de servicii în sectorul turistic) • Investiții în sectorul turistic pentru furnizarea unor servicii inovatoare, inclusiv infrastructură, pentru forme specifice de turism precum turismul cultural, turismul tematic etc. • Promovarea infrastructurii turistice și a obiectivelor turistice; • Dezvoltarea și reabilitarea rutelor turistice specifice, inclusiv instalarea indicatoarelor rutiere și panourilor informative turistice bilingve • Construcția/ reabilitarea/ lărgirea infrastructurii de acces la atracții turistice, de ex. drumuri turistice în zone turistice, drumuri de acces la aceste zone, piste de bicicliști și alei, facilități de 	<p>La nivelul strategic adresat de acest program, intervențiile propuse nu pozează impacturi negative semnificative de mediu sau de sănătate - cu condiția ca noua infrastructură să fie supusă unei cercetări atente prin evaluări de mediu și evaluări ale impacturilor asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul).</p> <p>Pot fi realizate impacturi pozitive de mediu dacă intervențiile adresează oportunitățile ce apar din turismul ecologic/ agricol.</p>	<p>Asigurați-vă că intervențiile în infrastructură trec prin EIA/ SEA (unde este cazul) și evaluări de impact asupra rețelei Natura 2000 (unde este cazul).</p>

	<p>aventură;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Investiții în modernizarea și reabilitarea siturilor naturale și culturale (ex.: monumente religioase, construcții și așezări tradiționale, situri istorice și arheologice etc). • Dezvoltarea, modernizarea infrastructurii atracțiilor/ obiectivelor turistice; 		
AT 2 „Inițiative de dezvoltare a capacităților pentru îmbunătățirea calității și inovării serviciilor și produselor turistice”	<ul style="list-style-type: none"> • Stabilirea unor parteneriate pentru cercetare și studii cu privire la patrimoniul natural și cultural în zonă; • Suport pentru crearea unui brand comun și îmbunătățirea standardelor de calitate pentru serviciile oferite • Suport pentru dezvoltarea ofertelor turistice transfrontaliere; • Instrucțiuni pentru îmbunătățirea serviciilor turistice; • Schimb de strategii, experiență în sectorul turistic; 	<p>Intervențiile legate de conservarea patrimoniului natural și cultural (marcate în verde) se așteaptă să aibă efecte pozitive pentru mediu.</p> <p>Nu sunt așteptate impacturi semnificative asupra mediului sau sănătății.</p>	<p>Noile servicii turistice trebuie să ia în considerare capacitatea de valorificare sustenabilă a patrimoniului natural și cultural și orice limite de conservare aplicabile.</p>

Axa Prioritară 5: Asistență Tehnică

Arie tematică	Listă indicativă de acțiuni ce vor fi sprijinite	Evaluare	Recomandări
<p>5.1 Scopul priorității este promovarea unei implementări eficiente și a Programului, asigurând funcționarea eficientă a organismelor și comitetelor Programului. Executarea eficientă a tuturor etapelor ciclului programului și implementarea proiectului, începând cu etapa de generare a proiectului, activitățile de control și audit, executarea activităților de monitorizare și evaluare a programului.</p> <p>Implementarea acțiunilor pentru vizibilitatea strategiei</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Înființarea și funcționarea Secretariatului Tehnic Comun și Antenei STC, • Crearea și implementarea unei strategii de comunicare și vizibilitate; • Managementul Programului de către Autoritatea de Management cu sprijinul Secretariatului Tehnic Comun; • Înființarea și funcționarea Comitetului de Monitorizare a Programului • Înființarea unor rețele de cooperare și coordonare în rândul organismelor Programului și Statelor Partener, precum și cu organismele și reprezentanții altor programe relevante cofinanțate de UE prin AM, SCT, FLC și pentru promovarea și informarea obiectivelor programului; • Stabilirea unor proceduri corespunzătoare pentru selectarea și implementarea proiectelor, pregătirea liniilor directe pentru solicitanți, generarea propunerilor de proiecte și pentru implementarea proiectelor; • Stabilirea unui sistem IT pentru monitorizarea, evaluarea, managementul financiar, verificarea și auditul, inclusiv date privind participanții individuali în proiecte; • Crearea uneltelor ICT pentru informare și comunicare, site-uri web, emailing etc. • Crearea și implementarea unui plan de evaluare; • Executarea de studii, analize și sondaje asupra activităților programului și impactului pentru promovare și informare 	<p>Asistența tehnică trebuie să includă furnizări de resurse pentru tratarea problemelor de mediu în timpul configurării intervențiilor ce pot afecta mediul și întreprinderea oricăror evaluări de mediu aplicabile.</p>	<p>Asistența tehnică trebuie să includă bugete pentru tratarea problemelor de mediu în timpul configurării intervențiilor ce pot afecta mediul și întreprinderea oricăror evaluări de mediu aplicabile.</p> <p>Începeți evaluările de mediu aplicabile la începutul etapei de proiectare a respectivelor intervenții.</p>

programului și rezultatelor în rândul grupurilor țintă și actorilor relevanți.	<p>în publicul general</p> <ul style="list-style-type: none"> • Înființarea organismelor și procedurilor pentru controlul de prim nivel. • Înființarea și implementarea sistemului de audit cu privire la sistemele de management și control al programului. 		
--	--	--	--

5 MĂSURI PREVĂZUTE CU PRIVIRE LA MONITORIZARE

Sumar

Am luat în considerare dacă oricare dintre impacturile identificate impun monitorizare sistemică la nivelul programului propus și aplicabilitatea evaluată a indicatorilor de program propuși pentru colectarea oricăror date de mediu relevante. În acest proces, am revizuit Indicatorii de Rezultat și Indicatorii de Output propuși pentru fiecare Axă Prioritară.

În urma unor recomandări anterioare făcute în cadrul acestei SEA, sugerăm următoarele modificări la cadrul de monitorizare propus pentru program:

Axe prioritare	Recomandări formulate în cadrul acestei SEA
Axa Prioritară 1. Promovarea ocupării forței de muncă și servicii pentru o creștere inclusivă	Luați în considerare adăugarea unui nou indicator de output AP1. IO6 „Acțiuni transfrontaliere comune ce vizează oportunități de creștere inteligentă (verde)”.
Axa Prioritară 3: Mobilitate și Accesibilitate Sustenabilă	Luați în considerare adăugarea unui nou indicator de output specific AP3. IO4 „Inițiative comune privind îmbunătățirea transportului public și conexiunile intermodale”
Axa Prioritară 4: Atractivitate pentru un turism sustenabil	Asigurați-vă că indicatorul de rezultat AP4. IR1 acoperă și eco/ agro-turismul deoarece acesta este un sector emergent în industria turismului, care trebuie monitorizat pentru posibil viitor sprijin în perioada post-programare 2020
Axa Prioritară 5: Asistență Tehnică	Nu există

Prezentarea detaliată a cadrului de monitorizare propus pentru program și evaluarea sa sunt furnizate în tabelele de mai jos.

Evaluarea cadrului de monitorizare propus pentru program

Cadrul de Monitorizare pentru Axa Prioritară 1: Promovarea ocupării forței de muncă și servicii pentru o creștere inclusivă

Indicatori de rezultat	Indicatori de output	Evaluare	Recomandare
<p>AP1.IR1: Populația activă beneficiază de un acces îmbunătățit pe piața muncii. Servicii inovatoare care asistă persoanele în căutarea unui loc de muncă sunt stabilite permanent, informații privind oportunitățile de angajare sunt disponibile în zonele marginale, grupurile dezavantajate primesc asistență și informații privitor la oportunitățile de muncă.</p> <p>AP1.IR2: Populația beneficiază de acces îmbunătățit la servicii de bază în sănătate și educație. Servicii inovatoare, de înaltă calitate, sunt create permanent și sunt disponibile în zonele marginale, îngrijire preventivă, activități și servicii culturale, activități sportive.</p> <p>AP1.IR3: Populația beneficiază de o viață culturală activă în așezările transfrontaliere. Populația, în special cea din zonele marginale, are acces la diferite oportunități pentru activități sociale și culturale, oferite permanent prin inițiative comune de-a lungul frontierei.</p>	<p>AP1.IO1: Cetățenii sunt implicați în proiecte de activități culturale, servicii sociale și medicale.</p> <p>AP1.IO2: Structuri de cooperare transfrontalieră sprijinite în domeniul pieței muncii</p> <p>AP1.IO3: Investiții în infrastructurile de servicii sociale și medicale.</p> <p>AP1.IO4: Persoanele dezavantajate sunt implicate în activitățile proiectelor</p> <p>AP1.IO5: Acțiuni comune transfrontaliere ce vizează grupurile vulnerabile (tinerii, femeile) stabilite pentru prevenirea abandonului școlar prematuri, incluziune socială</p>	<p>Indicatori par potriviți.</p> <p>Din perspectiva mediului, ar fi benefic adăugarea indicatorului legat de oportunitățile de muncă - creștere verde, cu condiția ca acest indicator să se încadreze în logica intervenției.</p>	<p>Se poate adăuga un nou indicator de output AP1.IO6: Acțiuni transfrontaliere comune ce vizează oportunități de creștere inteligentă (verde).</p>

Cadrul de Monitorizare pentru Axa Prioritară 2: Protecția mediului și managementul riscurilor

Indicatori de rezultat	Indicatori de output	Evaluare	Recomandare
<p>PA2.IR1: Conștientizarea potențialului resurselor de mediu și beneficiilor protecției. Populația rezidentă este informată cu privire la calitatea și cantitatea resurselor de mediu în zona eligibilă și asupra beneficiilor acțiunilor de protecție.</p> <p>PA2.IR2: Capacitate pentru intervenții de urgență și management în caz de dezastre naturale și accidente de mediu</p> <p>PA2.IR3: Potențialul de interoperabilitate transfrontalieră pentru intervenții de urgență și protecția mediului, pe baza procedurilor și tehnologiilor comune</p>	<p>AP2.IO1: Infrastructuri, echipamente construite/ instalate/ dezvoltate în domeniul serviciilor transfrontaliere pentru protecția mediului</p> <p>AP2.IO2: Participanți la inițiative de proiect și evenimente de informare și creșterea gradului de conștientizare</p> <p>AP2.IO3: Participanți la inițiative de dezvoltare a capacităților</p> <p>AP2.IO4: Sisteme de monitorizare (cu baze de date) stabilite/ extinse în zona eligibilă în domeniul protecției mediului și managementului situațiilor de urgență.</p> <p>AP2.IO5: Studii în domeniul protecției mediului și managementul urgențelor. (studii</p>	<p>Indicatori par potriviți.</p> <p>Cu toate acestea, ar fi benefic să se analizeze contribuția AP2 la obiectivele de protecție a mediului EUSDR.</p>	<p>Nu există</p>

	tehnice și științifice, cercetări în domeniile relevante)		
--	---	--	--

Cadrul de Monitorizare pentru Axa Prioritară 3: Mobilitate și Accesibilitate Sustenabilă

Indicatori de rezultat	Indicatori de output	Evaluare	Recomandare
<p>AP3.IR1: Populația are acces la mobilitate și servicii de transport public eficiente și sustenabile. Populația are acces la infrastructuri de transport local îmbunătățite, conexiuni mai rapide la coridoarele principale, servicii eficiente de trecere a frontierei, servicii de transport folosind tehnologii inovatoare.</p> <p>AP3.IR2: Trecerea frontierei de către vehicule. Trafic de-a lungul frontierei pentru activități și schimburi sociale, comerciale și turistice.</p> <p>AP3.IR3: Populația cu acces la rețele de utilități publice sustenabile și eficiente (energie, apă, ICT). Acces la servicii utilitare îmbunătățite pe baza unor tehnologii inovatoare, acces la surse energetice eficiente și sustenabile, în special în teritoriile marginale și izolate.</p>	<p>AP3.IO1: Structuri de cooperare transfrontalieră sprijinite în domeniul utilităților publice și transportului</p> <p>AP3.IO2: Studii legate de implementarea proiectelor selectate sau realizarea unor acțiuni în domeniul infrastructurilor de transport și mobilitate</p> <p>AP3.IO3: Investiții în infrastructurile de transport și utilități, inclusiv îmbunătățirea, dezvoltarea infrastructurilor existente</p> <p>AP3.IO4: Participanți la inițiative de informare/instruire/ creștere a gradului de conștientizare în domeniul transportului și utilităților publice.</p>	<p>Indicatori par potriviți.</p> <p>Se presupune că sistemele specifice de monitorizare pentru eventuale riscuri de mediu legate de infrastructură vor fi proiectate în timpul EIA aferente sau proceselor de autorizare de mediu. Deoarece impacturile așteptate sunt relativ minore și nu reprezintă o problemă sistemică de interes, nu este nevoie să fie adresate prin monitorizare la nivelul acestui PO.</p> <p>Cu toate acestea, ar fi benefic să se monitorizeze rezultatele intervențiilor legate de transportul public și conexiunile intermodale.</p>	<p>Luați în considerare adăugarea unui nou indicator de output specific AP3. IO4 „Inițiative comune privind îmbunătățirea transportului public și conexiunile intermodale”</p>

Cadrul de Monitorizare pentru Axa Prioritară 4: Atractivitate pentru un turism sustenabil

Indicatori de rezultat	Indicatori de output	Evaluare	Recomandare
<p>AP1.IR1: Numărul de sosiri turistice în zona eligibilă. Fluxul de vizitatori în zonă pentru toate formele de activități turistice.</p> <p>AP4.IR2: Nopti petrecute de turiști în zona eligibilă. Timpul petrecut de turiști în zonă, pentru toate tipurile de activități turistice</p> <p>AP4.IR3: Calitatea percepută a serviciilor turistice și protejarea resurselor naturale și culturale.</p>	<p>AP4.IO1: Structuri de cooperare transfrontalieră sprijinite în domeniul turismului</p> <p>AP4.IO2: Studii legate de implementarea proiectelor selectate sau realizarea unor acțiuni în domeniul resurselor naturale și culturale</p> <p>AP4.IO3: Număr de participanți ce participă la inițiative de formare</p> <p>AP4.IO4: Instrumente comune de branding și comunicare create, ce</p>	<p>Indicatorii par potriviți.</p> <p>Cu toate acestea, ar fi util să se obțină informații și cu privire la eco/ agro-turism, care este un sector în creștere din industria turismului, având un potențial mare de creștere.</p>	<p>Asigurați-vă că indicatorul de rezultat AP4. IR1 acoperă și eco/ agri-turismul deoarece acesta este un sector emergent în industria turismului, care trebuie monitorizat pentru posibil viitor sprijin în</p>

Percepția vizitatorilor asupra calității serviciilor turistice și conservarea și accesibilitatea resurselor naturale și culturale	acoperă întreaga zonă eligibilă AP4.IO5: Parteneriate pentru schimbul de bune practici și promovarea inițiativelor comune stabilite		perioada post-programare 2020.
---	--	--	--------------------------------

Cadrul de Monitorizare pentru Axa Prioritară 5: Asistență Tehnică

Indicatori de rezultat	Indicatori de output	Evaluare	Recomandare
AP5.IR1: Absorbția eficientă a fondurilor Cheltuieli certificate privind alocarea planificată până la termenele stabilite	AP5.IO1: Numărul de ședințe ale organismelor programului AP5.IO2: Numărul cererilor de proiecte implementate AP5.IO3: Numărul evaluărilor intermediare ale programului implementate AP5.IO4: Numărul de evenimente pentru informare și promovare	Indicatorii par potriviți.	Nu există

În conformitate cu Directiva privind Evaluarea Strategică de Mediu, art. 10, efectele semnificative asupra mediului generate de implementarea planurilor și programelor trebuie să fie monitorizate pentru a se identifica într-un stadiu incipient efectele adverse neprevăzute și pentru a face posibilă întreprinderea unor acțiuni corespunzătoare de remediere.

Sistemul de monitorizare propus, realizat pe baza obiectivelor de mediu relevante a fost testat în perioada anterioară de programare. Obiectivele de mediu sunt reprezentate de acele domenii și teme privind mediul, care pot fi influențate în mod substanțial de implementarea programului. De aceea, impactul asupra mediului generat de implementarea programului va fi evaluat luându-se în considerare măsura în care programul va influența îndeplinirea acestor obiective. Se propun următorii indicatori:

Indicatori pentru monitorizarea efectelor asupra mediului

Indicatori
• Contribuția la eficiența energetică, utilizarea energiei regenerabile și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (CHG)
• Contribuția la o aprovizionare, epurare și reutilizare eficientă a apei
• Aplicarea achiziției publice verde în mod sistematic
• Contribuția la un management de reutilizare și reciclare eficientă a

Indicatori
deșeurilor
<ul style="list-style-type: none"> • Contribuția la dezvoltarea infrastructurilor verzi, inclusiv zonele Natura 200 pe partea română și zonele naturale protejate echivalente pe partea sîrbă
<ul style="list-style-type: none"> • Contribuția la reducerea poluării aerului din transport
<ul style="list-style-type: none"> • Contribuția la creșterea conștientizării adaptării la schimbările de mediu și prevenirea riscurilor
<ul style="list-style-type: none"> • Contribuția la oportunități de ocupare a forței de muncă mai vaste, servicii de educație, formare profesională și suport în contextul protecției mediului, managementul riscurilor și dezvoltării sustenabile, etc

Scăderea estimată a emisiilor de gaze cu efect de seră, creșterea eficienței energetice și a producției de energie regenerabilă reprezintă indicatori țintă UE 2020 și trebuie monitorizați pe durata operațiunilor finanțate.

Contribuția fiecărui proiect la aceste principii va fi adresată în mod calitativ în cadrul procesului de selectare a proiectului, de monitorizare și evaluare a programului

Actorii relevanți implicați în monitorizarea efectelor și factorilor de mediu includ: beneficiarii finali ai proiectelor finanțate în cadrul PO, Secretariatul Comun, Autoritatea Națională și Autoritatea de Management a PO.

Indicatorii de monitorizare vor fi folosiți pentru a se monitoriza efectele asupra mediului, în funcție de caracteristicile proiectelor selectate pentru finanțare. Criteriile de mediu folosite în cadrul evaluării și selecției proiectelor vor fi folosite în continuare pentru monitorizarea acestora. Estimarea efectelor generale asupra principalilor factori de mediu va fi posibilă în urma monitorizării efectelor fiecărui proiect în parte și în urma elaborării unei sinteze a rezultatelor monitorizării.

Informațiile necesare pentru monitorizarea efectelor PO asupra mediului, trebuie să fie oferite de către beneficiarii proiectelor la sfârșitul implementării proiectelor, odată cu rapoartele finale ale proiectului. Autoritatea de Management și Secretariatul Comun trebuie să solicite informațiile, cel mai târziu, la sfârșitul implementării fiecărui proiect.

Pentru proiectele care au urmat procedura de Evaluare a Impactului de Mediu - EIA (pentru care beneficiarii au responsabilitatea să monitorizeze intensitatea efectelor generate de proiect asupra componentelor de mediu afectate), datele privind indicatorii de monitorizare trebuie să fie furnizate de către sistemele de monitorizare stabilite prin evaluare.

Informațiile vor fi colectate anual și vor fi incluse în raportul anual prezentat Comitetului de Monitorizare.

În activitatea de colectare a datelor privind mediul vor fi folosite instrumentele de monitorizare stabilite la nivelul structurilor de management. În plus, oricând va fi necesar, vor fi utilizate informațiile statistice relevante (Raportul privind starea mediului, Anuarul Statistic al României) și informații de la autoritățile competente

pentru protecția mediului (de ex. ANPM, agenții județene pentru protecția mediului).

Proiectele finanțate prin acest PO vor fi în deplină conformitate cu legislația națională și cea a UE privind mediul (ex: Evaluarea Impactului de Mediu/ Evaluarea Strategică de Mediu, Directiva Habitate și Directiva Păsări, Directiva Cadru Apă).

* * * * *